Масса а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ШОАТТА, 1 июнь, 1974 шу. • № 66 (5357). • Мах 2 кеп.

16 ИЮНЕ—СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ

ДИЪ ШЕРА ИТОГАШ

Эггара тlехьагlа СССР Лаккхехьарча Совете хоржамаш хилча дениз доккхий хувцамаш хиннад кхо орден лелаеча Нохч-ГlалгIайчен экономикен культурен дегlаяра даькъе.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш, республикерча къахьегамхой вlаштlехьдаьннад дlахо экономика дегlайоалаелга а къахьегамхой вахара материальнии культурнии боарам лакхбелга а lалашде. Тахан оаха дувц промышленносте а юрта боахаме а цу юкъа хиннача хувцамех.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Эггара тlехьагlа СССР Лаккхехьарча Совете хоржамаш хинначул тlехьагlа дlадахача вlерашка дикка дегlзенай мехкдаьтта химически промышленность, машиностроении металлообработкен, гlишлой материалий промышленность, кхыдола доакъош.

Хlанз 2,8 эзар совгlа цlи йолаш промышленни продукци хьаю заводаша, фабрикаша, промыслаша.

43,4 процент дукхагlа хиннай машиностроенеи металлообработкаи продукци, мехкдаьтта химе — 21,4 процент, гlишлой материалаш — 41,3 процент.

Бlарчча хьанийцача промышленноста продукци 13,7 процент дукхагlа хиннай.

Гуш мадарра, чlоагlагlа дегlанхад берригача халкъа боахама технически прогресс lалашъеш дола доакъош — машиностроении мехкдаьтта химии.

Халкъо леладу товараш 1973 шера хьадаьд 309,7 миллион сома маьха е диъ шу хьалхагlа хинначул 24 процент дукхагlа.

Республика промышленность бlубенна йода технически прогресса новкъа гlолла.

Дукхагlа арахец керда тайпа машинаш, оборудованн, прибораш, модернизаци еш я станочни парк.

Аьхха цхьан 1973 шера комплексно механизации автоматизации яьй бlаь совгlча участкана, цеха, производствана.

Аттагlен квалифицированнегlен ба болхлочун къахьегам, лакхлу къахьегама сьсарле.

Технически прогресс еча хьинаре дакъа лоац рационализаторийн изобретателийн йоккхача отрядо.

Диъ шера Нохч-ГlалгIайчене 60,6 эзар изобретении рационализаторски предложении еннай, хlаьта царех 48,7 эзар халкъа боахама юкъейихьай.

21,2 эзар изобретенеи рационализаторски предложенеи 55,1 миллион сома маьха экономически эффект еннай.

Промышленноста къахьегамхоша яхь лелаю укх девизагlа — продукци дукхагlа, дикагlа, дlадодар кlезагlа долаш тела.

1974 шера бнъ бетта план 100,7 процент кхоачашъяьй промышленни предприятей коллективаша, планал совгlа хьаяьй 3 миллион совгlча сома маьха продукци.

ЮРТА БОАХАМ

4 шера (1970—1973 шш.) паччахьалкхенон колхозашеи юрта боахамга дlаяхийта капитальни вложенеш цул хьалхагlа дlадахача диъ шераца нийсйича 66 миллион сома е 32 процент дукхагlа а хиннa 269,2 миллион сомага дlакхаьчар.

Юрта боахамера йоаккхача ерригача продукце шера юкъера объем 1970—1973 шерашка 10,2 процент дукхагlа хилар цул хьалхагlа дlадахача диъ шераца нийсйича.

9 процент дукхагlа хиннай ялата культураш, баьцадаараш —29 процент, дулх (хьайбаш доадаьчул тlехьагlа эзача) — 6 процент, шура — 11 процент, фуаш — 26 процент. Юрташкарча къахьегамхоша тоъал доккхий толамаш даьхал 1973 шера — колхозашка, совхозашка, паччахьалкхен кхыча боахамашка 508 эзар тонн ялат гулдаьд — Нохч-ГlалгIай чу лаьтта леладергхилча гlоне эггара лакхагlа хьувкъам ба иэ.

Техника тlа-тlа шерагlа юкъеккхахьар бахьан долаш юртара къахьегам тlа-тlа дукхагlа индустриальни къахьегама тара ласташ боагlа. Дlадахача 4 шера колхозашкеи совхозашкеи къахьегама овсарле 30 процент лаккхъеннай.

Массе тайпарча боахамашкара дlадув лаьтташ 17,1 эзар гектар дукхагlа а хиина, хlанз 474,9 эзар гектарага дlакхаьчад. Сом-комараш тlайолча лаьтташа 22,4 эзар гектар дlалоац, е 3,3 эзар гектар дукхагlа хиннад.

Укх тlеххьарча шерашка къаьстта шера дегlааха даьнад лаьтташка хий дехкилга. Хий дехка лаьтташ хlанз 117 эзар гектар да е 12,5 процент дукхагlа хиннад. Республика боахамашка йоккхий мероприятеш чакхйоах юртбоахама производствана интенсификаци яра. 1973 шера хlара гектара тlара 21,1 центнер ялат даькхар, шекара свекла 240 центнер яьккхар, баьцадаараш — 134 центнер.

Чlоагlа дегlаяьхкай сомийн комсийн бешамаш. Хьаькй комсаш лелаю йоккхий специализированни совхозаш. Колхозаша, совхозаша, паччахьалкхен кхыча боахамаша 41,6 эзар тонн соми комараш гулйир 1973 шера, комсаш — 93,2 эзар тонн.

Республикерча массе тайпарча боахамашка 1974 шера 1 январе 310,2 эзар бежан дар, 126,2 эзар етт бар, 134,9 эзар хьакха яр, 730,5 эзар устагlеи газен яр — 5 шу хьалхагlа хиннарел дуккха а дукхагlа да уж.

Юртбоахама продукташ дукхагlа кийчъяьй: ялат — 1,9-зза, сом — 2,8-зза, комсаш — 1,3-зза, доахан — 11 процент, шура — 26 процент, фуаш — 26 процент.

Юртбоахама производствана массе оагlорахьара интенсификаци яра тlаберзабаь парте лаьцача наькъах доккха беркат доал.

ХАЛКЪА ВИКАЛАШ

ВАСИЛИЙ СЕМЕНОВИЧ ФРОЛОВ
№ 670 йолча Октябрьски хоржамий округе гlолла Нохч-ГlалгIай АССР-гара СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа оттаваь кандидат

1914 шера Владимирски области Кольчугински районерча Флорищи яхача юрта болхлочун дезале ваьв Василий Семенович Фролов.

Шийна 16 шу даьлча дениз балха гlулакхаш дlадоладаьд В. С. Фролова: юххьанца фабрично-заводской ученичества школе бедешархон цул тlехьагlа Орджоникидзе цlерагlча сийрда бесаш долча металлех оатхалаш еча Кольчугински заводе электролитейщики волаш.

Болхи дешари цхьана тар а деш, 1935 шера сайрийнара болхлой факультет йистеьккхай В. С. Фролова, хlаьта 1941 шера — Баумана цlерагlйола Московски лаккхера технически училища.

1941 шерагара 1949 шерага кхаччалца шийна деррига низаши знанеши Советски Эскара герз арахецара дlа а телаш оборонни промышленноста Министерства предприятешка кулгалдеча инженерни гlулакхаш тlа хиннав из.

1944 шера Советски Союза Коммунистически парте мугlараша юкъевахав В. С. Фролов.

В. С. Фролова хьинарерча партийни балхаца цхьана тардаьд боахама гlулакхаш. 1949 шера город Свердловске Калинина цlерагlча завода парткома секретаралла хержа Центральни Комитето ВКП (б) ЦК парторгалла чlоагlзаь а хиннав из.

1951 шера парте Нижнетагильски городской комитета шоллагlча секретаралла, цул тlехьагlа хьалхарча секретаралла хорж В. С. Фролов. 1955 шера КПСС ЦК-ас КПСС ЦК машиностроене отдела заведующе заместителалла чlоагlваь из, хlаьта 1958 шера — цу отдела заведующелла. КПСС ЦК отдела керте латтача В. С. Фролова шийна деррига низаши знанеши дlател мехка машиностроени дегlайоалаяра гlулакха.

Моллагlа гlулакха тlа ше вахийтача а В. С. Фролова массаза а хьахьекхад принципиальность йолаш, гlулакх ховш, кхеташ, къахьегам дукхабезаш ше хилар. В. С. Фролова хьинаре дакъа лоац общественнии политически вахара юкъе: из хийржав парте Свердловски обкома членалла, къахьегамхой депутатий Свердловски областной Совета депутаталла, КПСС XIX, XXII, XXIII, XXIV съездий делегат хиннав.

Василий Семенович Фролов — Коммунистически партеи социалистически Даьхени тешаме вol.

КПСС XXII, XXIII, XXIV съездашка Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета членалла кандидаталла хорж из.

Бархlазлагlа хержача СССР-а Лаккхехьарча Совета депутат ва В. С. Фролов.

Даьхено боккха мах баьб В. С. Фроловна карагlдаьннача гlулакхий. Цунна еннай Ленина ши орден, Октябрьски Революце орден, Къахьегама Цlеча Байракха ши орден, «Знак Почета» яха орден, дукха медалаш.

Хоржамашта хьалхарча Грозненски вагонни депо болхлой, инженерно-технически балхаш дерий, гlулакхерча наьха собране массава раьза а волаш № 670 йолча Октябрьски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваьв Василий Семенович Фролов.

БОРИС ИВАНОВИЧ БРЕСЛАВСКИЙ
№ 415 йолча Грозненски хоржамий округе гlолла СССР-а Лаккхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа оттаваь кандидат

1933 шера Читински областерча город Чите болхлочун дезале ваьв Борис Иванович Бреславский.

1951 шера № 1 йола Грозненски ремесленни училище йистеьккхачул тlехьагlа хlанз из къахьегаш волча «Октябрьнефть» яхача газеи мехкдаьттеи доаккхача управлене мехкдаьтта доахача операторалла балха хьожаваьв нов. Б. И. Бреславский.

Б. И. Бреславске болх беш йола № 1 йола районни инженерно-технически служба коллектив «Октябрьнефть» яхача газеи мехкдаьттеи доахача управлене хьалха латташ я. Ийслагlча пятилетка кхаь шера планал совгlа 35 эзар тоннал тlех мехкдаьтта даьккхад укхаза. Уж толамаш доахача доккха дакъа лаьцад Б. И. Бреславске а. Къахьегаме даим шийгара дика гlулакхаш гойт цо, чlоагlа уйла тlайохийт скважинашеи оборудованеи хаддаза болх белга lалашдара, кьоначаа болхлошта дlател шийн опыти знанеши. Къахьегама овсарле дlахо лаккхъяра, кхерамзлеи техникеи производственни участкай эстетикеи товяра тlаерзаь 20 рационализаторски предложени еннай цо ийслагlча пятилетка кхаь шера. 1959 шера дениз коммунистически къахьегама ударник ва из. Балха воллашехьа а болх беча кагирхой сайрийнарча школа 10 класс йистеьккхай цо.

Общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лоац Б. И. Бреславске. 1954 шера Советски Союза Коммунистически парте мугlараша юкъевахав из. Коммунисташа цкъа санна дукхаза а цеха партийни организаце секретаралла, управлене парткома членалла хийржав из. Шийх бенна боккха тешам цо цlенкха а боабаьбац, хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча хьинари инициативеи гойтай.

КПСС Грозненски горкома член, къахьегамхой депутатий Октябрьски районни Совета депутат ва Б. И. Бреславский. Доккхий производственни толамаш дахарах «Знак Почета» яха ордени «Хьинаре къахьегарах В. И. Ленин ваь 100 шу дизар белгалдоаккхаш» яха медали еннай Б. И. Бреславскена.

Хоржамашта хьалхарча «Октябрьнефть» газеи мехкдаьттеи доахача управлене болхлой, инженерно-технически балхаш дерий, гlулакхерча наьха собране массава раьза а волаш № 415 йолча Грозненски хоржамий округе гlолла СССР-а Лаккхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваьв Борис Иванович Бреславский.

ВИЗИТ ЧАКХЪЯЬННАЙ

США яха хинна СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета кхыча мехкашцарча гlулакхашта йолча Комиссе председатель, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев керте латта СССР Лаккхехьарча Совета делегаци 30 мае Москве юха цlакхаьчай.

Делегацена юкъе бар СССР Лаккхехьарча Совета депутаташ: Г. А. Жуков, Л. М. Замятин, В. М. Кавун, З. П. Пухова, Б. И. Стукалин, Л. Н. Толкунов, А. Б. Чаковский.

Внуковски аэродроме делегацена накъабаха бар КПСС ЦК секретарь И. В. Капитонов, кхыбараш.

(ТАСС).

ХАРЖАРХОЙ Д. Ф. УСТИНОВЦА ВlАШАГlКХЕТАР

ИЖЕВСК, 30 май. (ТАСС). Тахан ижевски машинашъерий культура Двореце Удмуртски АССР Ленински хоржамий округера харжархой вlашагlкхийтар СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа оттаваьча кандидатаца КПСС ЦК Политбюро членаца, КПСС ЦК секретараца Дмитрий Федорович Устиновца.

Чlоагlа деташ гlоздаьнна а болаш сийлен президиум хержар КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача КПСС ЦК Политбюро составах.

Д. Ф. Устинова вахара наькъах лаьца дийцар Ижевски машинашъеча завода слесара-инструментальщика Ф. И. Ефимова — депутаталла харжа оттаваьча кандидата доверенни лицос. Округера берига харжархой цо тlахьийхар массане а цхьатарра коммунистийн парте боацарийн йохаргйоацача блока кандидаташта тlехьа кхаж тассара.

Вlашагlкхийттача къамаьлаш даьча предприятей, учрежденей, организацей викалаша дийцар КПСС ЦК-ас Советски Социалистически Республикай Союза берригача харжархошка, гражданашка даьча Кхайкарло Удмурте къахьегамхой творчески хьинар кхы тlа а айдаь хиларах.

Гулбеннараша гlадбаха ладийгlар Д. Ф. Устинова даьча къамаьлага. Шийх тешам болах дег тlара баркал а аьнна, цо аьлар, хоржамаш хулча дийнахьа коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташта тlехьа кхаж тоссаш болча советски наха кхаж тоссаргба парте решенеш кхоачашъяра тlехьа, мехка экономически оники оборонни низи чlоагlбоа тlехьа, дерригача дунен тlа чlоагlа машар оттабара тlехьа.

ХАРЖАРХОЙ П. М. МАШЕРОВЦА ВlАШАГlКХЕТАР

БРЕСТ, 30 май. (ТАСС). Харжархой тахан укхаза вlашагlкхийтар Брестски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа оттаваьча кандидатаца КПСС ЦК Политбюро членалла кандидатаца, Белоруссе КП ЦК хьалхарча секретараца П. М. Машеровца.

Гулбеннараша чlоагlа деташ гlоздаьнна а болаш сийлен президиум хержар КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача КПСС ЦК Политбюро составах.

№ 5 йолча Брестски юкъерча школа директора заместитела Н. Я. Изваловас — депутаталла харжа оттаваьча кандидата доверенни лицос — дийцар П. М. Машерова вахара наькъах, беррига харжархой тlахьийхар цо хоржамаш хулча дийнахьа коммунистийн парте боацарийн йохаргйоацача блока кандидаташта тlехьа кхаж тассара.

Вlашагlкхийттача къамаьлаш даьча харжархоша дувцар хоржамашта хьалха КПСС ЦК-ас даьча Кхайкарал тlарча дегаш ураоттадеш долча дешаша области къахьегамхой чlоагlа гlозбаьха хиларах, планаши социалистически декхараши кхоачашдеча шоай коллективаша доахача производственни толамех.

Гулбеннараша раьза хинна ладийгlар П. М. Машерова даьча къамаьлага. Ше СССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаварах дег тlара баркал а аьнна, цо белгалдаьккхар, шийх бенна из тешам ше сийлахьча — Советски Союза Коммунистически партех беннарг лоархlаш хилар.

ХАРЖАРХОЙ К. Ф. КАТУШЕВЦА ВlАШАГlКХЕТАР

ГОРЬКИЙ, 30 май. (ТАСС). СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совете деча хоржамашта йолча город Горькерча Автозаводской хоржамий округера харжархой селхан вlашагlкхийтар депутаталла харжа оттаваьча шоай кандидатаца КПСС ЦК секретараца К. Ф. Катушевца.

Чlоагlа деташ гlоздаьнна сийлен президиум хержар КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача КПСС ЦК Политбюро составах.

Автозавода слесара-сборщика А. Н. Ефремычевас — депутаталла харжа оттаваьча кандидата доверенни лицос — харжархошта йовзийтар К. Ф. Катушева биографи, харжархой тlахьийхар хоржамаш хулча дийнахьа, 16 июне, массане а цхьатарра халкъа кандидаташта тlехьа кхаж тассара.

Партен халкъеи йохаргйоацача цхьоагlонах, хоржамашта хьалха КПСС ЦК-ас даьча Кхайкарала жоп луш къахьегамхой коллективаша доахача производственни толамех дийцар вlашагlкхийттача къамаьлаш даьча харжархоша. Цар белгалдоахар, юххера хоржамаш хинначул тlехьагlа дlадахача диъ шера цай мохк кхы а низ болашагlа а хинна дlаэттталга. Доккхий толамаш даьхад халкъа боахам, культура дегlакхувлача, халкъа хьалторо тоаеча.

Дегаш раьза хинна тlанийцар харжархоша К. Ф. Катушева даь къамаьл. Дег тlара баркал аьлар цо ше СССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваьча коллективашта, хоржамий округерча берригача къахьегамхошта.

ЦХЬА БАРТ А БОЛАШ

Дукха нах баьхкабар Крупская цlерагlча культура Дворецe № 670 йолча Октябрьски хоржамий округе гlолла Нохч-ГlалгIай АССР-ра СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа оттаваьча КПСС ЦК машиностроене отдела заведующеца Фролов Василий Семеновичаца вlашагlкхетара.

Гулбеннараш чlоагlа раьза а болаш собране сийлен президиуме хорж КПСС ЦК Политбюро, КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежнев керте а волаш.

Къамаьл де дош лу депутаталла харжа кандидаталла оттаваьчун доверенни волча Грозненски вагонни депо кхерамзлен техника инженера С. С. Чернягана. Цо дийцар В. С. Фролова вахарахи балха гlулакхехи.

— Тха депо хиннача хоржамашта хьалхарча собране массава раьза а волаш № 670 йолча Октябрьски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваьв Фролов Василий Семенович. Аз тlахьех беррига харжархой партен халкъен тешамеча вola Фролов Василий Семеновича тlехьа кхаж тасса, — аьлар С. С. Чернягас.

Цо аьннар хьаллоацаш къамаьлаш дир укхаза «СевКавНИПИнефть» института лабораторе заведующе, технически lилмай кандидата М. С. Багова, Грозненски электромеханически завода слесара А. Л. Труфанова, кхычар.

Цар массане а белгалдаьккхар шоай коллективаша дег тlара раьза хинна КПСС ЦК берригача харжархошка, СССР гражданашка даь Кхайкарал хьаллаьцалга, хоржамаш хула ди — 16 июнь дикача толамашца белгалдаккхара шерра социалистически яхь йоаржаь хилар. Коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташта тlехьа кхаж тасса беррига харжархой тlахьийхар собране гулбенначар. Кандидата наказаш делар харжархоша.

Чlоагlа тlсараш тохаш тlанийцар собране хинначар В. С. Фролова даь къамаьл. Цо дег тlара баркал аьлар харжархошта ше СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаварах, хlаьта шийх бенна тешам боа ца бара хьинар кхоьдергдац аьнна дош а делар цо.

• • •

Укх деношка Заводской районера харжархой вlашагlкхетар хилар «Октябрьнефть» НГДУ къахьегамхой, инженерно-технически болхлой, гlулакхерча наха шоай хоржамашта хьалхарча собране № 415 йолча Грозненски хоржамий округе гlолла СССР-а Лаккхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваьча Бреславский Борис Ивановичаца.

№ 417 йолча Сунженски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаяьча Назрановски района «Октябра 40 шу» совхоза дояркаца Даурбекова Зина Тагировнаца вlашагlкхетар хилар Урус-Мартановски районерча харжархой.

Чlоагlа безаме чакхдаьлар № 416 йолча Гудермесски хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваьча аргунски «Пищемаш» завода слесарий-сборщикий бригада бригадираца Бисултанов Жамлайлаца хинна Наурски районерча харжархой вlашагlкхетар.

Чакхдаьлар № 678 йолча Шалински хоржамий округе гlолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаяьча Мескер-Юртовски юкъерча школа директорца Демильханова Мария Зяудиновнайца Шалински районерча харжархой вlашагlкхетар.

Цига къамаьлаш даьча харжархоша чlоагlа могабеш бийцар халкъа кандидатий вахаранехь, къахьегама гlулакхаш. Цар ишта дийцар шоай вахаре укх тlеххьарча хана хиннача эргалонех, хоржамаш хулача денна накъаболхача шоай коллективай къахьегамхоша йоаржаьча социалистически яхьах.

Харжархоша шоай кандидаташта наказаш делар. Цу собранешка беррига харжархой коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташта тlехьа 16 июне кхаж тассара тlахьийхар.

lАРБИЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ВОЗРОЖДЕНЕ ПАРТЕ ГЕНЕРАЛЬНИ СЕКРЕТАРАГА, СИРИЙСКИ lАРБИЙ РЕСПУБЛИКА ПРЕЗИДЕНТАГА ХАФЕЗ АСАДАГА

Веза новкъост Хафез Асад!

Кулгалга гlолларча сай коллегай цlерагlа а сайгга а дlакхайкаде лов сона сирийски израильски бlу вlаши гаьна баккхара хьакъехьа барт вlаштlехьбаларца дувзаденна тхоашта хинна дикахетар.

Цу соглашене юхь дlайолаю израильски гlаьрахоша дlалаьна сирийски территори мукъаяккхара. Из — Советски Союзои Сирена доттагlал долча кхыча паччахьалкхенашеи тешаме хьаллоацаш долча сирийски халкъо къонахчал долаш лоаттабаьча къовсамах хьахиннар.

Бахьан нийсдаллaрагlа, дlаэла безам ба са, из деррига гlулакх дlадоладелча дениз, бlу вlаши гаьна баккхарах йола соглашени кийчъеча хана хиннача контакташка Советски Союзи Сирии цхьана, цхьатарарча позицешка лаьтта хилара се раьза хилар, Гаргарча Малхбоалене машар оттабара уйла дег чу а йолаш.

Шоай мехка законни къаман хьашташ лорадара гlулакха принципиальни хиннад Сире халкъ, цуи кулгалхой. Духхьал цу гlулакха тешал деш да соглашене тlа оттадаьча декхарий маlан.

Бlу тlехьашка баккхар — из, кхетадеш маларра, юкъмоттигера деш 1967 шера дlалийцача дерригача lарбий лаьтташкара израильски бlу lоъарабоаккхилгеи Палестинерча lарбий халкъа къаман законни бокъонаш lалашъелгеи долаш дола Гаргарча Малхбоалера гlулакхаш бокъонца къоастадарга бодача наькъагlа баькха тlа мара бац.

Сирийски израильски бlу вlаши тlехьашка баькха баьлча цу тlеххьа, кхы ха ца а йоаеш, цу районерча ерригача паччахьалкхенаштеи халкъаштеи тешаме кхерамзле lалашъяр духьа гlулакх лертlа доаккхаргдола деррига дешаш дувцеи къоастадеи йолаяла еза Женевски машара конференци.

Сирийски халкъ дог тийша хила мегаргда, Советски Союза дlахо йодача хана а Сирийски lарбий Республика, доттагlал долаш йола вож lарбий паччахьалкхенаш е санна, Гаргарча Малхбоалене нийсхоинеи чlоагlеи машар оттабар духьа лоаттабеча къовсаме хьаллоацаргйолгах.

Л. БРЕЖНЕВ,
Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарь.

«Космос-657»— Сигала

1974 шера 30 мае Советски Союзе сигалъяхийтай «Космос-657» яха аргlанара Лаьттан искусственни спутник. Спутника тlа оттаяьй космически аре дlахо тахка лаьрхlа йола lилман аппаратура. Болх боаррагlа бу аппаратура. lочутела информаци къоастаеш я координационно-вычислительни центр.

(ТАСС).

ДІаяхача замах юхедисача воча гІулаккхашта духьала

ЛОАРХІАМЕ ДЕКХАР

Коммунистически кхетам бола кердa сагкхевелга боккхача лоархІаме долга белгалдаьккхад КПСС Программа тІа. Из бекхтохкаме а чоалхане а декхар кховчашдеча эггара хьалхара моттиг кхоач дешка-ноаношка, школага.

Из кхета а деш дуккхача ростамех лелабу къонача тІехьенна коммунистически кхетам балара болх Нестеровскерча школе. Укхаза вІашагІъеллай факультатив. Атеистически дешашта хетаяь сочиненеш язъю дешархоша: «Дынах сона хетар», «Іилман лакхаленашка», «Космонавташ дувц», кхыяраш.

Урокашка а урокаш йоацача хана беча балха а хьехархоша де йиш мел яр лу дешархой материалистически сакхетам чІоагІбара. Іаламерe, адамлей вахарера хІамаш нийса кхетадеш уж хилийтара. Масала, Іалам довза а эргадоаккхаш хулца а йиш хиларах кагирхой дикагІа дІатешабара юххьанцарча классашка хьехархоша дувц химех, цун тохкамаша гучаяьхача дуккхача Іалама къайленех, химе новкъосталца вІалла дунен тІа йоацаш хинйа керда материалаш хьаярах.

Шерра атеистически кхетам балара болх лелабу хьехархоша биологе, химе, ботаника, физика, кхыча предметий урокашка. Дешархошта довзийт СССР-ера хоаттама хьалаш, баьцовгІай, аккхарий, хьайбай тайпаш. Цунца чІоагІлу уж Іалама хьалашка хьежжа хилрах бола берий кхетам.

Дукха болх бу хьехархоша урокаш йоацача хана а дешархоща, цар даьшца - ноаношца. Интернациональни, атеистически дешашта хетаяь сайренаш ю, лекцеш еш, къамеьлаш лу, кинофильмаш гойт, кхыдола гІулаккхаш чакхдоах. Йоккха моттиг дІалоац къаьсткъаьстача дешархоща, цар даьшца - ноаношца деча къамаьлаша.

Коммунистически кхетам болаш бераш кхетадеча Іалаьматe доккха дакъа кхоач даьшканоаношка. ЦІн хезача педагога Макаренкос аздаьд, Сер Іомадеина Іаш алхха дас-нанас цунна хьехам беча хана, из Іомалу даьи наьнеи дерригача вахарца, берашта хьалхашка да-нана сийдолаш хилара лард я уж нийса бахаш, хьаьнала къахьегаш, шена граждански юхь йолаш хилар, яхаш.

Мехкарча дуккхача вузашка, дешаш, предприятешка, гІишлонашка балхаш деш ба райнера дукха кагирхой. Къаьнара тІехьадиса, динаца дувзадена гІулакхаш вай вахара юкъера дІадоалазв латт, цхьабакъда, шендена дІалаьнадац. ХІанз а нийслу ды лелабеш бола нах. Шии эмоциональни оагІонашца дына гІулаьхаша бера Іоткъам беш моттигаш а нийслу. Бера дего, бІаргаша, хьаькъало чулоац хозадар, сабаре дар цун идейни маІанга ца хьожаш.

Хьажал бераша дувцачунга: «Мамай шІей дездеш хоза хилац, цхьа халахетар мара кхы хІама гац. Тхо чІега техе дІа а къайле цхьанахьа дІаболх дан нанеи. Е мала а меле мамайна дов деш хул напа, тхо цох кхер. Цудухьа тхона дезац мамай шІейш. ДикагІа хул йоаккхача нане шІей дездеш. ХІана? Йоккхача нане шІей долча хана мерза, чам болаш даар хул, из ше а хул дог гІоздаьле, гІулакх де кийча йолаш.» ЦІагІа шена, самукъа хул, шорттига къамаьл деш хул радио. ХІама диначул тІехьагІа йоккхача нане хоза фаьлг бувц, дына хьакъехьа къамаьл ду, дича бакъахьдари харцахьа, къахургдолашдари довзийт...»

Бераш дараша чІоагІа уйла е езаш ба цу дешай чулоацам. Мел чІоагІа эшаш а пайдане а дар Октябра шІей дездеча хана из къахьегамхошта сийлахь - доккха шІей хІанад, цу дийнахьа шІе байракхаш хьал хІана увхк дас-нанас берашта довзийтача, хоза шоай новкъосташца, берий доттагІашца цхьана цар из шІей дездича. Цхьабакъда из ишта хилац массанахьа.

Из дерригa кхета а деш, берашта дІа а довзийташ вай советски шІейш хІара дезале дездеш хилча уж берий дог гІоздоаккхаш, цар теркам тІаозаш, цар дег чу шІаккха дІаргйоацаш дика лер юташ, коммунистически кхетам болаш къона тІехье кхеяра чІоагІа беркате хургда.

Бераша лерттІа ца лешара, уж харцахьа лелара дуккхача даькъе бехке ба дай-ноаной. Масала, Нестеровске вахаш ва Тибоев Ахьмад ши бер а долаш. Сесаг ений. Цо деша школе вахийтац воккхагІвола 13 шу даьниа кІаьнк. Ялхазза хІамаш лочкъаяьй цо. Цу дас дер чІоагІа харцахьа а зене а гІулакх да. Шеко яц цуна лира таІазар де доагІаш хилара. ХІаьта а из даьдац. Цхьабакъда шии бера вахар хІалакдаьд цу дас. Цул вогІа фу хургда?

Дика да цу тайпара дай-ноаной дукха боацаш. Дуккха а дуккагІбараш лерттІа шоай берашка хьожаш, царна нийса кхетам луш, школана тІо деш ба. Царех я Далиева Османа Гошмоахa. 15 бер да цо кхедеш. Цун дезалера воккхагІвар пединститут чакх а яьккха школе физикен математикен хьехаш ва, вІамагІбараш дикен тІехдикен школе дешаш ба. Дай - ноаной комитета член я Гошмоахa. Школа вахаре хьинаре дакъа лоац цо. Дуккха бувца йиш я цу тайпара бараш.

Кагирхошта коммунистически кхетам балара балха керттера да дІаяхача замах юхедисача нйрчача гІулакхий Іоткъамах къонабараш лорабелга. Даьхен духьа шоай са дІадала кийча болаш а, къама тоадашагІара, сийлахьара оамалаши гІулакхаши леладергдолаш а, алсамдоахаргдолаш а кагий нах кхебелга.

Халахете а белгал ца даькхача далац цхьабола дийнарaш а дІаяхача заман гІулакхий бІехача мазашта юкъе нийслуш хилар. Масала, инженер волча Албакова укх шера марте къаьхача Іаьдалах йодаяь шийна саг йоалайир — юртарча школа хьехархо Нальгиева Роза. ХІаьта дийша йолашехьа, цу вай тахан къоабал ца беча наькъаьа из цунга маьре а яхар. Вай массане а сий доаду инженеро шариІата Іаьдалах тоам а баь саг йоаляро, цу наькъаца хьехархо маьре яхаро. Паччахьалкхено цунга лакхера дешар дешийтад инженер хинна, ца Іеш лерттІа саг а хилийтар духьа. Хульа кица да «Дикадар цаІ да—хьаькъал, сердало, водар цаІ да — боедо» яхаш. Инженера Албакова дикадар а водар а вІашагІъяйнад.

Коммунистически кхетам балара тайп - тайпарча формашта юкъе лоархІаме моттиг дІалоац хІаранеца къаьстта беча балхо. Къаьст-къаьстача дынах тешарашца, лерттІа ца дешача берий даьшца - ноаношца дика вІаштІехьбаьккха из болх лелабеш хьабоагІа итташ хьехархой. КПСС райкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующи М. Ш. Цуцаева, библиотека заведующи Р. И. Мадебаде, адвокат Б. М. Гандаров, «Знание» обществa секретарь В. А. Зиновченков, кхыбараш. Дукххабарашта нийсача новкъа бала гІо даьд царех хІаране.

Цхьан дезале (шІи йоаккхаргьи аз цуи) ворхІ бер дар. ЙоккхавІола йиІиг борхІлагІча классе тІех дика дешаш яр. Из комсомоле чуяцара дош эттача, нанас школера дІа а яьккха цІагІа соцайир йиІиг. Ший йоІ комсомоле яхара духьал яр нана. ЛаьрххІа кхетама болх бе бийзар цу наьнаца, ше харцахьа йолга из дІакхетаеш. ХІанз комсомола член а йолаш, школе тІех дика дешаш школа вахаре хьинаре дакъа лоацаши я из йиІиг.

ДІаяхача замах юхедисача гІулаккхех нах мукъабахилга, къонача тІехьенна коммунистически кхетам балар, цкъ чакхдолаш дац, массе а хана йоакхо е езаш гІулакх да. Из кхета а деш, наха юкъе бу кхетама болх дІахо тоабара мел эшар де кийча ба районера идеологически болхлой.

Т. ХАШАГУЛЬГОВА,
КПСС Сунженски райкома инструктор.

МЕХКДАЬТТА ЧАКХДОАХАРАШТА КАРАГІДАЬННАР

ХОРЖАМАШКАРА ХОРЖАМАШКА

Традици а хинна дІаэттад хоржамаш хула ди тІаккхбача карагІдаьнначун итогаш елга.

ХІара шера производственни план кхоачаш а еш, 1970 шера хоржамаш хилча денз технико - экономически хьоккхамаш дикка дегІадоаладаьд завода коллективо.

Мехкдаьтта 9,5 процент дукхагІа чакхдоаккх, валовы продукци 9,6 процент дукхагІа арахец, дий шера планал совгІа массехк миллион сома маьха товарни продукци арахийцай, цунга дІабода мах лохбаьб.

Завода хІара болхлочун къахьегама овсарле 25,2 процент лакхъеннай, хІара болхлочун алапи юкъера лаьрхІача 8,8 процент лакхленнад.

Уж толамаш даха вІаштІехьдаьннад заводе дукха организационно - технически болх барах. АТ-8 яхача установкана реконструкци яр бахьан долаш цун мощность дегІаенай, цунца хьакъоастаеш йола сийда мехкдаьтта продукташ кхоэза дукхагІа хиннай, уж дуккха дикагІа хиннай.

Из мероприяти чакхъяккхар бахьан долаш завода 619,8 эзар сом пайда хиннаб, хІаьта цуйга дІадаха ахча 2 шерен 9 беттен юхаметтаэттад.

Реконструкци яьча тІехьагІа АВТ-1 яхача установка 10-15 процент дукхагІа бедал чакхйоаккх, мехкдаьтта чакхдоахача пайда а шийл дІаухийташ дола хиш шендара йола вакуума хІаьара система оттаяь.

Цеокар-2 яхача лакха эффективность йолча катализаторах пайда а эцаш еза соляровн фракцеш чакхйоах хІанз № 5 йолча каталитически крекинга установке. Из бахьан долаш лакхаоктанови бензин 5—6 процент дукхагІа арахец.

Иштта дукха балхаш даьд № 3/4 йолча комбинированни установка технологически процессашта автоматизаци еча а.

ЧІоагІа шендаь парафини кхачан промышленноста эшь парафини дикагІа хилийтара дукха организационно - технически мероприятеш чакхъяьхад заводе.

Укх шера апрель бетта дий тайпарча парафина паччахьалкхен Дикала знак ений. Заводо арахецача кхыча мехкдаьтта продукташтах дикаре 1-гІа категори хьожаяьй.

Продукци кхы а дикагІа хилийтара, цхьацайола продукташ дунен стандартий боарамга кхачийтара дІахо а къахьегаш я коллектив.

1970 шера денз шекарски методах болх беш йолча тха предприяте дий шера 303 саг кхыча балха вахийта мукъаьаьннав. Иштта, болхлой кІезигагІа хилар бахьан долаш 962 болхлочоа алапи дика лакхде вІаштІехьдаьннад.

Алапе фонде 621,3 эзар сом кходаьд, къахьегама овсарле 14,1 процент лакхъеннай.

Болхлошта, инженерно - технически болхлошта производственно - технически знанешца цхьана экономически знанеш елара дукха болх бу заводе. Керда кадраш кийчъяра йола программашка, — производственно - технически курсашка, къахьегама дикагІйола методаш Іомаяра йолча школашка экономика Іомаяра 10—30 сахьат хьакъоастаду.

Социалистически производства экономически лардаш Іомаяра 45 школа я заводе, цига дешаш 837 болхло ва. Инженерно - технически болхлой экономически знанеш лакхъяра йола халкъа университет я. Цига дешаш 116 саг ва.

Паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачашъяра, производства эффективность лакхъяра йола торонаш гуча а йоахаш царех пайда эцара пехашта, участкашта, бригадашта юкъе шерра социалистически яхь яьржай. Социалистически яхье котбаьннарашта хьалхара моттиги, карара кара тела ШІе байракхи, ахчан премии лу. Къаьст - къаьстача яхьё котъло яьккхача болхлочоа «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цІи лу.

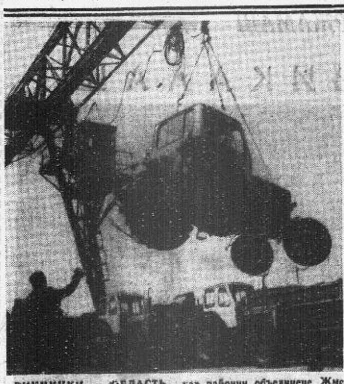
ТІеххьарча кхаь шера из сийлен цІи ений завода 450 болхлочоа. Пхийтта шерал дукхагІа заводе болх а баь социалистически яхье дика хьоккхамаш доьхаш хьабаьхкача болхлошта «В. И. Ленина цІерагІча грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода ветеран» яха цІи лу.

— ХІанз из сийлен цІи лелаю 35 саго. ИйслагІча пятилетка кхоалагІча шера паччахьалкхен план толамца кхоачашъярах завода 320 болхлочоа «1973 шера социалистически яхье котъаьннар» яха знчокаш енай, хІаьта дикагІчарех волча 18 сага — орденаши медалаши.

Завода коллективо соаххара план ханал хьаха, 28 декабре кхоачашйир. Планал совгІа 3,2 миллион сома маьха товарни продукци маьхалъяьккхар, планагІа лийрхІачул совгІа 1,1 процент къахьегама овсарле лакхйир, производстана юкъейихьай 398 эзар сом пайда луш йола рационализаторски предложенеш, кходаьд 1032 тонн условни доатор, 3196 эзар киловатт - сахьат электроэнерги. Бахача наха эша товараш 196 эзар сома маьха арахийцад.

Иштта дика толамаш доахаш дІадоладаьд завода коллективо пятилетка диълагІа, къоастамбешдола шу а. ХІанз 16 июне хургдолча хоржамашта хетаяьча къахьегама вахте эттай завода йоккха коллектив.

В. ПЕТРОВ,
В. И. Ленина цІерагІча ГНПЗ планови отдела начальника заместитель.

ВИННИЦКИ ОБЛАСТЬ. Ялаташ чуэцача хана балха овсарле лакха йолча хІанзарчар тайпара йола комбайнаш, тракторaш, кхийола юртбоахама техника тІа а ена йоккха хиннай колхозий совхозий машинни парк. «Сельхозтехника» районни объединене Жмерински базе кхаьчай машиний йоккха парти.

СУРТА ТІА: база механизированни майдан тІа Іойоассаеш латта тракторaш.

Е. КОПЫТА сурт.
ТАСС фотохроника.

НОВКЪОСТАШТА ХЬОКХАМ ЛУШ

«Саго ше деш дола хІама безамца, уйла тІайохийташ де деза» — яха ший хьалхарча хьехархочун Шишина Тамарай уж дешаш Кхокхас хьалъийца хилара тешал деш ба цо хІанзалца хьабена къахьегама никъ.

ХІанз ше балха йолча грозненски маьхк еча комбинате ялехьа, Карагандерча пхелагІча маьхк еча заводе итт шера балха хилар Ахматханова Кхокха. БорхІ класс а яьккха, эггара хьалха балха енача цунна цхьаккха хІама де хацар. Болхло йолаш дІайолаелар Кхокха къахьега. Балха этта ши шу а далалехьа массехк балха говзал а Іомаяь смении мастер хилар цох. Болх дика беш а, производства ерригa процессаш кІоарга йовзаш а яр Кхокха. Дале а, дІахо ший говзал лакхъе, теоретически знанеш совъяха безам хиларах балха тІера а ца йоалаш деша лаьрхІар цо.

ТІехдика оценкаш йолаш ерригa экзаменаш дІа а енна, 1966 шера Алма-Атински кхачан техникума студентка-заочница хилар Кхокха.

ВорхІ шу да грозненски маьхк еча комбинате Ахматханова Кхокха балха йола. Цу юкъа лоархІаме хІамаш хиннад цун вахаре. 1968 шера КПСС мугІарашка дІанийцар из. Коммунист хиларах тарра шийна тІалатта бехктокхам дика кхета а беш массадолча хІаман тІехьа шийцарча новкъосташта масал телаш хьайоагІа Кхокха. Дукха общественни декхараш да Кхокхас шийна тІаийца: 1970 шера денз КПСС Ленински райкома член, завода парткома член я из. Цул совгІа, ший бригаде агитатор я Кхокха. ЛаьрххІа лелабу Кхокхас агитатора болх. Ткъаь итт саг ва Ахматхановас кулгалдеча бригаде. Атта дац тайп-тайпарча къамех, къаьна а къона а, тайп-тайпара оамалаш а йола нах вІашагІкхийттача бригадана кулгалде. Деце а, Ахматхановай дика кайоал цу гІулакхах. Болхлоша сий деш а лоархІаш а я мастер. Къона яле а де дезачоа хьехар де, биэза болх хьабехя а ховш я Кхокха. Лакхе маьлара, Кхокхас дукха агитаторски кхетама болх бу ший коллективе. Касткаста политзанятеш, тайп-тайпарча темаех йола лекцеш еш болхлошта. Цудухьа хила мегаш да, Ахматханова бригада къаьстта барттайна, цхьа дезал санна хилар, цудухьа доахаш хила мегаш да балха тІа дика толамаш. ХІара бетта, хІара сменагІа шоай производственни декхараш 115—120 процент кхоачашдеш хьайоагІа из коллектив.

Уж толамаш дахара чІоагІа новкъостал лу шерра яьржача социалистически яхьо; Ахматханова Кхокхас кулгалдеш йола бригада Мосиенко Надеждай бригадаца яхье яьнна я. Шийна еннача Ленински юбилейни медалаца, дика къахьегам белгалбоаккхаш тийннача Сийлен грамоташца, кхыча совгІаташца коллективерча хІара болхлочун дакъа да аьнна хеташ я Кхокха. Къаьстта йоакхо ю мастера бригадерча хІара саго ший балха говзал лакхъяра.

Л. АУШЕВА.

ЖА ЛОРГАРАШ БОЛЧА

Репортаж

БІаьччача шера жа леладераша баьча балха итог яр санна гІулакх да жа лоргар. Из кхета а деш дика кийчо яь 20 май тІаккхоачаш из болх бе болабелар Шелковской района «Коминтерн» колхоза къахьегамхой.

Ларга безаш 31170 устагІ ба. Из болх 17 дийнахьа чакхбаккха дош деннад колхозхоша. ХІаьта хІара устагІан тІера укх шера планал совгІа бІаь грамм йолаш 6,6 килограмм тха а даькиха, план 200 тонн йолча паччахьалкхенга 215 тонн тха доxха социалистически декхар тІаийцад цар.

ЛаьрххІа хьаьнча 125 метр йІаьхача помещене жа лаpгара вІаштІехьъяьккха 56 моттиг я. Электромашинкашца бу болх. Царех 24 лакхачастотни я.

Вокхарел мел дикагІа я лакхачастотни электромашинкаш? — хет аз колхоза жа леладеча цеха зоотехникага Колесник Александрига.

— Лакхачастотни электромашинкашца сихагІеш эттагІеа булу болх. Цу машинкай мотор конах боалл. ХІаьта кхыча машинкай моторaш жа лоргаршта тІехьашка улга тІа хьалтеха доахк. Мотор конах боалаш хиларо йиш хулийт эшача хана сиха машинка сопае а йолаялийта а, — йоах А. Колесника.

Жа лорган боахкачарех дукхагІбараш опыт йолаш ба, хІаьта укх шера эггара хьалха балха баьхкараш цар Іомабу.

— ХІанз шоай хьехархоел тІехьа ца бусаш къахьег къонача жа лоргараша, — йоах А. Колесника.

Ларга деза жа чулехка хьаяь 28 клетка я. ХІара клетка чура жа ший саго лорг.

— Кхо-дий шу хьалха деррига жа цхьана долаш, царна юкъера моллагІа хьа а лаьце лоргар. Цу хана устагІа хоадабаьр, е шІена из ца лергар малав ха хала дар. ХІанз клетка чу шин сага лаьрхІа чулаьхка жа дерригаш ларга а лерга парга комисси хьажжалца арахецац. Цу гІулакхо чІоагІа айбаьб болхлой бехктокхам. Цудухьа хІанз шІенагІа лорг жа, кІезигагІа тед уж, — йоах А. Колесника.

УстагІан тІера даькка тха жа лоргача истолашта кІал гІолла додача транспортера лента тІа дула хІаране, даькхар малав ховргдолаш лакхе ший номер Іотта а йилле. Из увзаш, хІаьта хьан, мел даькхад лоархІаш болча Седачева Любайнеи Ткачева Нинайнеи хьатІадахь транспортеро тха. Эза тха из мел дика да хьожаш болча ветеринарни фельдшерга Шаршев Ялмарзаген Колесник Александраген дІалу, цул тІехьагІа прессашта дІагІахьу.

Тхава кеп тохаш горизонтальни ши пресс я жа лоргача. ХІара агрегата тІа шишша саг ва болх беш. Шоашта хьатІадахьача тхах паргІатта тюкаш е кхоабу уж.

Хьалха тараз латтача кулгашца хьатІакхухьар тха. ХІаьта цун кеп тохаш вертикальни цхьа пресс мара яцар. Цу агрегата къахьегама овсарле лоха хилар бахьан долаш шоашта хьатІадахьача тхана балха хана кеп тоха кхоабацар. ХІанз тараз латтача тха хьатІаккхахьара колхоза механизаторий рационализацех хьаяь транспортер я, вертикальничоа метта горизонтальни шиі пресс оттаяьй. Вертикальчи прессаца кхаь сахьата бе беза болх горизонтальничунца цхьан сахьата булу. Цу гІулакхо дикка лохдаьд тха даккхарга дІадодар.

Дика вІаштІехьдаьхад жа лоргарий балха хьалаш а. Оттаьнча графикагІа болх бу, хІама дуъ, са лоІ цар. Иштта, ІуйранІна борхІ сахьат даьлча болх дІаболабу, делкъийна шин сахьата хІама а диъе салоІ, цул тІехьагІа юха а ворхІ сахьат даллалца къахьег. ХІара болхлочоа спецбарзкъаш деннад. Жа лоргача помещене чура бІеха фо араувзаш вентиляторaш я, йоагаш дийнахьарча сердалон лампаш я. ШІа а на болхаш жа лоргача пункте бийсаш йоах болхлоша. Чуле паргІатта помещенеш, кхача кийчбеш столови я.

ВІаштІехьъяьхай жа лоргарий балхацара материальнии моральнии безам совбаккхара мероприятеш а. Иштта, ший балха нормаш кхоачаш а еш пхе дийнахьа социалистически яхье хьалхле яьккхачоа итт сом, шоллагІча — ворхІ сом, кхоалагІчоа — пхи сом премии, хІаьта яхье хьалхле яьккхачоа ахчан премел совгІа карара кара тела шІе вымпел лу. 17 дийнахьа ший балха норма кхоачашъяьчоа 120 процент алапи тел.

ХІара болхлочо баь болх дІаязбеш лаьрххІа доска да. Цу тІа хьежача гуш да социалистически яхье хьалхара моттиг яккхара къувсараш Саидов Мохьмад, Алембиев Амзатхан, Ковалев Илья, Дюсембеков Казгирей, Гайрбеков Медит болга. Царех хІаране 170—180 процент кхоачашъю шоай балха нормаш.

Графика тІа хьежача ховш да малагІча дийнахьа хьан жа Іул лорг. Лерга даьннад Яхотов Ахьмад, Аржакаев Аржен, Галоха Дмитрий, Дюсембеков Казамбет боккхагІбола жа Іул болча бригадашкара жа. ХІара устагІан тІера доаккхар лаьрхІача эггара дукхагІа тха Дюсембекова бригаде даьннад, юкъера лаьрхІача 8 килограмм. Ала деза Іоахарий кхедеш а Казамбета бригада, Кожеа Имандыка бригадаца цхьана, колхозе хьалхара моттиг яьккхалга. Царех хІара бригаде бІаь жийна тІехьа юкъера лаьрхІача 140 Іаьхар кхебаьб. Цар кхыметтал шоай хьехархо Социалистически Къахьегама Турпал Эсмухамбетов Нурди а тІехьавитав.

ЧІоагІа теркам бу колхозе жа лоргача наха юкъе беча кхетама балха а. ЛаьрххІа оттаьча графикагІа тайп-тайпарча темаех лекцеш еш, беседаш ю, кино хьокх, колхоза самодеятельни артисташа концерташ уттаду. Иштта, Нохч-ГІалгІай республикагара СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттабаьча кандидатех, харжархой боклонех дувцаш жа лоргаращца беседа йир колхоза парткома секретара Юшкова.

— Шоай йоакхо ярга хьежа дика болх бу жа лоргараша, — йоах А. Колесника. — ХІавзалца цхьа ди дІададахадац цар балха норма 105—110 процент кхоачаш ца еш.

КПСС Центральни Комитето СССР берригача харжархошка, граждашка дьача Кхайкаралa жоп луш паччахьалкхенга тха доxхара шоаш тІаийца декхар кхоачашде дош деннад колхозхоша. Из дувцаш да тха лоргача помещене, столове, шІеча уголоке хьалтеха доахка лозунгаш.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТІА: «Коминтерн» колхозе жа лоргаш да.

СУХАЛБЕ!

СССР Лакхехьара Совет хоржа ди дикача толамашца дезде гІерташ болх беча вай республика лаьтта леладераша сихдаьд кхашкара балхаш. ХІанз эггара лоархІамегІа дар да массанахьа хьатІаьаьннача хьажжІашта, шекара свеклана, гидуаргашта оасар дар, кхыйола обработка яр.

6632 гектара тІа, с 74 процент хулача шекара свекла дІайийнача кхашка оасар даь а уж нийлхъяь а баьннаб республике. Из болх дика чакхбоаккх Ачхой - Мартановскии Шалинскии боахамашка, хІаьта чІоагІа эсала лел — Гудермесски, Малгобекски, Грозненски, Назрановски районий боахамашка.

Гидуаргий мугІарашта юкъе обработка ена а шерра дІадоладаьд. 9 эзар гектара тІа, вешта аьлча 63 процент, цу тайпара обработка яьй. Малгобекски, Урус - Мартановски районашка ханнахьа ду уж балхаш, хІаьта ерригa гидуаргаш оасарах шІеи а яь культиватор а токхаяь чакхбаьннаб уж.

Бакъда дукхагІа гидуаргаш лелаеча Сунженски районерча боахамашка, хІаьта иштта Грозненскии Надтеречнии районашка а эсала лел уж балхаш.

ЯХЬО ТОЛАМАШ ДОАХИЙТ

Укх деношка Грозне, радио ЦІагІа хилар Нохч-ГІалгІайчен журналистий Союза правлене вІаштІехьъяьккха республикански газетийи, телевиденей, радиои журналистий цхьана яь летучка.

Летучке дакъа лоацаш хинараша дийцар газетий оагІонаш тІа а телевиденеи радиои передачашка а пятилетка диълагІча, къоастамбеча шера республика къахьегамхоша планаши тІаийца декхараши, иштта, СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий сийна тІаийцадаь декхараш а толаме кхоачашдара тІехьа лелаю социалистически яхь ювцара дешаш.

Цу дешах лаьца чулоацаме обзораш йир журналисташа: «Грозненский рабочий» газета — Я. Вайксельбаума, «Ленинан некъ» газета — А. Кусаева, «Сердало» газета — Л. Аушева, «Комсомольское племя» газета — А. Куимова, телевидене Грозненски студе — С. Котиева, Нохч-ГІалгІайчен радио — И. Гогуна.

Ораторaша дийцар социалистически яхь дІайовзийтара Іоаяьча дикача опытах, цу лоархІамерча гІулакха юкъе нийслуча кхоачамбоацарех.

Цига дош хаддаш къамаьл даьча республика журналистий союза правлене председатела декхараш кхоачашдеш волча Б. Габисова дийцар ийслагІча пятилетка диълагІча къоастамбеча шера социалистически яхь дІайовзийтара хьакъельа республика журналисташта а массови информацеи пропагандаи ерригача органий болхлошта а хьалхашка латтача доккхийча декхарех.

А. С. Пушкин ваь 175 шу дизарга

ПУШКИН ИНДЕ

6 июне 175 шу дуз сийлахьвоккха эрсий поэт Александр Сергеевич Пушкин ваь. Тахан цхьа мохк хургбац, хетаргахьа, из цІи ца йовзаш. Сийлахь-боккха Октябрь бахьан долаш дерригача советски халкъий вахара юкъевена Іаш Пушкин, доазонел араваьннав, везен гаргареи хинна дІаэттав из Европан Америкаи, Африка а Азе а мехкашка. Инде вІашагІкхетар нийсденнад са Пушкинца.

...Селхан мара ца хилча санна хеталу Делера эрсий тохкамий Институт (тІехьагІо — центр) хьаеллара церемони. Дищдаланза да хьалхашка этта сурт: 1965 шера 14 ноябре, Джавахарлал Неру ваь ди дездеш, советски лакхерчеи юкъерча специальнии образоване министра В. П. Елютинеи цу ханарча Инде образоване министра М. С. Чагласи даьла наьна Сарасвате кІерам лотабир — ширача замалахьа малхбоалене лелаяь Іилмани сердалони символ. Ши шу кхы даьлча Делерча советски культурни центра сцена тІара ек сийлахь-воккхача поэта стихаш, поэмаш тІара доакъош, прозаически произведенеш. Эрсий меттала. Эрсий тохкамий делийски Института студентий литературно - художественни композицеца.

Сцена тІа вар студент Менон.

— Сийлахь - боккхий эрсий поэташ Пушкини Лермонтови, — йоах цо, — вай хьехархой, доттагІий, дикадар хьалхадоахараш а хинна дІаэттаб. Эрсий мотт Іомабу вай советски халкъа дог дикагІа довзар, советски писателашеи журналисташеи дувцараш шоай овлан тІара дешар, Советски Союза карагІдувла сийлахь доккхий хІамаш дукхагІа хар духьа.

Менона тІеххьа сцена тІа ваьннача йоазош дешачо дег тІара оаз яйташ кхайкадора «Чаадаевга» яхача стихотворене тІара шІаккха а лергдоаца мугІарч. Йийшачоа йий хайнадале тамаш йолаш йола А. С. Пушкина из стихотворени эггара хьалха индийски меттала яьккхарех цаІ яр. Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъяьннача хьалхарча шерашка, индийски пресса тІеи юкъ-юкъе арадувлача кепайоазон тІеи Советски Россех дола бІаьш йоазош арадувла даьлча, шоай даьхен паргІатон кортамукъалеи бахьан долаш къовсам лоаттабаьча миллионаш болча индийций багара доагІаш цхьа хаттар дар: набарах сома мишта ийккхай Росси? Малаш ба уж — тІехьабисача мехкара дерригa халкъаш шоашта тІехьадаьха большевикаш? Революционни эккхам хилале гаьнна хьалхагІа денз паргІатони протестеи уйлаш сома хьан яьхай?

Шоай мехка общественноста XVIII—XIX бІаьшеренашкарча декабристий, эрсий революционерий - демократий, народникий, Россе писателийи поэтийи гІулакхаш довзийта болабеннаб индийски прогрессивни публицисташ. Цу хана яьннай А. С. Пушкина стихотворенеш эггара хьалха кепатеха ара а. 1922 шера 1 августерча «Хинди Прабха» яхача газета тІара индийски патриоташа, хетаргахьа, хинди меттала духхьашха йийшар 1818 шера язъяь, цхьабакъда цар дагардарашеи сатувсарашеи Іалаьмате нийса йоагІаш йола стихаш:

> **Новкъост, теша: хьалбаргба из,**
> **МутІахьа веш долча ираза седкъа,**
> **Набарах сомаяргья Росси,**
> **ТІаккха хьалдарий Іаьдала гаргаш тІа**
> **ДІаязъергья вай цІераш!**

Социализм котъяьнна мохк дукхагІа хьашт ме хул дукхагІа хулар Инде эрсий культурапара, эрсий меттацара чами безами. 1941 шера декабре «Студент» яхача журнала тІа — студентий Ерригиндийски федераце органа тІа кепатох пушкински стихаш тІара мугІараш:

> **Курача сабарца хилалаш,**
> **СибарегІарча оахкамий кІоаргаленашка**
> **Довргдац шун гІайгІанца оаш хьийга къа,**
> **Сийлахьча гІулакхий вь уйлаш.**

Советски Іаьдала шовзткъе итт шу дуза юбилей йолаш Делерча эрсий тохкамий Институто эггара хьалха арахийцараша Пушкина произведенеех вІашагІделла концерт оттадир!

— Пушкински произведенеш Россе доазонел чухьа йиса йиш йолаш хиннаяц, — йоахар концерт дІахьучо, — моцагІе а денз цун доазонел ара а яьна, дуккхача халкъашкеи мехкашкеи дІакхаьчай. Пушкин Инде дукхавеза, веш, дагахьа Іомаву.

Цкъа санна дукххаза а хила вийзав са Делерча эрсий тохкамий Институте. Эрсий мотт хьаштдараш вІашагІкхийттача Бангалоре, Хайдерабоде, Мадрасе, Инде кхыча городашка хиннав со. ХІара массаза нийсвала тамаш йора аз сел чІоагІа безам тІабаха индийски студенташа Пушкина мотт Іомабарах.

ХІанз Делера эрсий тохкамий центр Джавахарлал Неру университета керттера дакъа а хинна дІаэттай. Из цхьа бахьан доацаш дац. Индийски тохкамбераштa гучадаьннад эрсий мотт Нерус ше Іомабаь хилар.

Эрсий тохкамий центр — мехка эрсий мотт Іомабелга дегІадоаладара гІулакха керттера академически заведени. Укхаза хаддаза семинараш ю дуккхача дешара заведенешкеи культурни бувзамаш леладеча индо-советски обществa отделенешкеи балхаш деш болча эрсий мотт хьехача индийски преподавателашта, эргайоахаш тоаю индийски студенташта Пушкина мотт хьехара методаш.

Леонид МИТРОХИН,
АПН корреспондент.

ХАЛКЪА РУЗКЪАННА ТІАКХУВДАРАШТА ТАІАЗАР ДУ

Парте XXIV-ча съездан КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленумен белгалдаьккха махкалара, общественни рузкъа дебадар, алсамдаккхар, чІоагІдар — из коммунизм хьалъеча гІулакха тІехь парте лоаттаеча политике керттерчарех цхьа декхар да.

Берригача хьаьналча къахьегамхоша, хІара коллективо хІанзарча ткъе шера плана декхараш кхоачашдара продукци дукхагІа арахеца торонаш лех, производства кхоачамаш гучадоах, производства эффективность лаккъяра къовсам лоаттабу. Халкъа рузкъа алсамдаккха гІерташ хилар советски халкъа дика оамал я.

Бакъда шенача кхайтІа доала оасар санна новкъа болаш ниислу цхьабола нах. Уж обществагара дукхагІа хІама яккха, къа ца хьегаш рузкъа Іалашде гІерт.

Уж тайпа зуламаш обществана зене да. Цул совгІа, халкъа рузкъа лечкадераша, атта доаккха рузкъа дезараша леладеча гІулакхаша телхабу кхетам кІезига бола нах. Царех дуккхабараштa гуш да къоалаш деш вахача сага паразитически куц-сибат, цун уйлашеи оамалашеи Іоткъам бу царна.

Жуликаш моральни а духовни а баьсса нах хилар — из цкъа озгІув я. Къоалаша вІашгІехьдалийтац боахам ниъса лелабе, къахьега моральни материальни бола безам деІабоалабара новкъарле ю.

Лечкъораш хул шиъ гІулакха тІа бокъо йоацараш лелабеш, паччахьалкхен дисциплина телхаеш, доацар даьд яхаш уттадеш.

Советски законодательство массаза а хинна социалистически рузкъа лорадара тІадерзадаь. МоллагІча а тайпара халкъа рузкъана тІакховдар (растрата яр, лочкъадар, кхыдар) зулам даьлга лоархІаш да. Из паччахьалкхено хьем боащаш соцадеш а хІаьта из зулам даьчоа таІазар деш а да.

Масала, Буматарча юрта Советера ахча лочкъадарах ткъийтта шу суд яьй Хархароев Тамхочоа. Шалински коопгастронома системе харц документаш оттадарахи ахча лочкъадарахи халача режима колоне чувалла шийтта шу ха текай Хадисов Мувсайна. Автомобилашта - технически гІулакх деча станце Гудермесски филиала хьалха хиннача мастера Хадисов Абдуллайна запасной оатхалаши материалаши лочкъаярах итт шу суд яьй. Цу массанегара а боахам дІабаькхаб.

Из чІоагІа даь Іазап да, бакъда ниъса-м да.

Жулик тІакховчаргволаш мела дита йиш яц вай рузкъа. ХІаьта вай цхьайолча предприятешка, колхозашка, совхозашка, торговле халкъа рузкъа лорадара йоагІаш йола йоакхояц материально - бехктокхамерча гІулакхаш тІа уттабу малашб хьежа тахканза меттел, хьалха цхьа водараш лелаваь нах а. Бехктокхамеча гІулакхаш тІа уттабу цкъаза шоашта бовзаш-безаш бола е гаргара нах. Материально-бехктокхамеча наьха личнн делаш ца хьожаш, во леладу, царна юкъе дац хьаэцаш вола саг вовзийтаргвола эггара а хиланза даргдоаца документаш. Къахьегама етаж хьада йоккха ха юкъе йолара бахьанаш фуд хьаджац. Хадданза телкаю хІара шера хьалххе инвентаризаци а еш, материальни рузкъа кхычунга дІа а луш, материально - бехктокхаме болча наха отпускаш яла езаш хилярах йола РСФСР КЗОТ 66 статья. Цу дерригне а хьахьекхад социалистически рузкъа лочкъададарах суд яьча нахах 60 процент совгІа бараш балхапа дувзаденна материальни рузкъа тийша дІаденна нах хилар.

Социалистически рузкъа лорадара чІоагГІа новкъа хул рузкъан учет яра оттаяь йола правилаши рузкъа хьаэцаш а дІахецаш а документаш оттаделгени телхадар.

Масала, Ермоловски элеваторе, Назранерча мельзаводе хаддакза телхайора ялатен цунах хьаьча продуктайн учет лелаяра, операцешта документаш оттадара инструкци, хІара бетта шенъеш хиннаяц цехаш, шиъ ханнахьа разноска яьяц бухгалтерски документаш тІа.

«Трансмаш» заводе, Ачхой-Мартановски райпо, Буматарча юрта Совете, кхыча предприятешка законагІа доацаш дІателаш хиннай кулг яздаь, цІена чекаш, доверенносташ, елапи дІадала оттадаь ведомосташ. Шоай ханнахьа дІаяздаь кийчдеш хиннадац балхара саг мукъавалийтара приказаш. Цу хІамаех пайда ийбаьб жуликаша.

Баьча тохкамо хьахьокх, дукхагІдола лечкъораш материально - бехктокхаме болча наьха балха тІа дола кхоачамбоацараш шоай ханнахьа дІа па дахарах, ревизеши инвентаризацешн яра порядок телхаярах хинна хилар. Ревизорий е ревизионни комиссей председателий гІулакха тІа уттабу опыт йоаци, хІаьта цкъаь кулга цІена боаца нах. Иштта болча «ревизорашта» хІама бІаргагац, хІама хазац. Инвентаризаци е ревизи еча хана цар материально - бехктокхаме болча наха яххар ду. ТІаккха цунах халкъа рузкъа лечкъадерашта новкъостал хул. Укх тІеххьарча хана учет харцахьа ярах, ревизеши инвентаризацеши ниъса ца ярах уголовни бехктокхаме ээаб Ачхой-Мартановски райпо керттера бухгалтер Батаев, «Индшопив» фабрика бухгалтер Салихова, «Трансмаш» завода керттера бухгалтер Корнюшина, КРУ ревизор Ульбиев.

Дика кийчйий хилац следственни органашка дІачутелаш йола ревизейн инвентаризацейн цхьайола материалаш: ревизеш еча тІахилац материально-бехктокхаме бола нах, цар дувцаш дари ревизора заключенни хилац цар тІа. / ШозлагІа ревизеш е езаш хул, дикка йІаьхлу недостачаши растраташи гучаяхара ха, уж ярах бехке болча наьха дош къоастаде хала долча отт. Дуккхача колхозашка, совхозашка, бытовой гІулакх дечеи торговлеи предприятешка цІаккха а ханнахьа ревизеш яц, из бахьан долаш рузкъан учет лелаелга телхаду, недостачаш шоай ханнахьа гучайоахалац. ХІаьта бухгалтерски учет, финансови ревизеш йоагГІача тайпара ца лелаяро аьттув боалийт лечкъораш дара.

Доккха зе ду социалистически рузкъа лораделга цхьаболча кулгалхоша ледара леладаро. ЛерттІа доал ца дарах колхозашкеи совхозашкеи найдана йоацаш дІайоал иттаи ээараш сом мах бола юрта боахамэ техника, минеральни удобренеш, кхыйола продукци, гІишлошъеча организацешка самосвалаш тІаьа Іойоассаеш кирпишкаш йохаю. Из дерригa ла йиш йоацаш да.

Масала, Шалински района Куйбышева цІерагІча колхозе кара ахча дІа а дена запасной оатхалаш ийцай, комиссеши деlегацештеи лаь хІама оттадаьд яхаш дукха ахча дІадахийтад, зене йола дийна хІамаш йоаяра кийчдаьд яхаш хьара бІаьш килограмиаш кІии списани яьй, кхыметтел доахана дарба дара ветеринарни лораша дІадахийтад яхаш къаракъа 18 шуша а цу тайпара йоаьлга лаьрхІай. Иштта хІамаш даьд законагІа а доараш фермашка гражданий шоай доалахьа дола хьйбаш кхеабаш дІадахийтача доакъарий хьакъехьа а. Из хой кулгалхошта? Хов. Шоашта из ца хоьш санна сурт уттаду цар. Уж камаьрша ба паччахьалкхен рузкъана. Цу тайпарча кулгалхошта цІенхаштта таІазар де деза, хинна зе царгара хьа а доаккхаш.

Дебиторски декхараш хьалахара цІенхаштта гІулакхаш де деза. Хьежача гучадаьлар, дуккхача организацешка цу гІулакха йоакхо ца елга. Грозненски Горсмешторге, ХХ-ча партсъезда цІерагІча колхозе, «Экажевский» совхозе, Грозненски шурий-комбинате хьа ца доахаш декхараш доаккха массехк шу да. Шоай ханнахьа юха ца кхийтача подотчетни суммех, недостачех, лечкъорех, кхыдарех паччахьалкхен е общественни организацена хинна зе дизза а сов чехка а меттаоттаде деза бехке бараша. Социалистически рузкъа лорадара керттерчарех цхьа декхар да из.

Дикка доккхий зенаш хул зІамигача лечкъорех дулха комбинате, кхачан промышленноста предприятешка, ялат, баьцадаараш, сом, кхыйола культураш чуэцача хана. Кулга цІена боацача наха бачка, килограмм, уаг хьош ду лечкъораш вІашагІтехача дуккха рузкъа дов. Цул совгІа, уж лечкъораш деча къух хулашхулаш хьахул воккха къу.

Цу зулама духьала толамца къовсам лоаттабе йиш я общественни, административни, уголовни наькъаца. Гучаваьнна цхьаккха вІамига е доккха къоал даь саг таІазар доацаш вита йиш яц.

Лечкъорашца, боахама доал ца деш хиларца лоаттабу къовсам предприятей, паччахьалкхени общественнии органий, моттигерча Советий, халкъа тІа хьожама кулгалхой хаддакза теркам тІалатташ хила беза. ХІара къахьегамхой коллективе сий де деза рузкъан хам беча, цун хьурмат деча наьха, хІаьта из рузкъа дэадерашта, лечкъадераша, паччахьалкхен чотах «камаьрша» бараша законагІа доалтІача тайпара царна таІазар де деза.

СССР Конституце тІа да геттара дика дешаш: «Советски строя еза а кулг тІадахьа йиш йоаца а лард хиларах тарра социалистически доалахье лораеи чІоагІъеи декхарийла ва хІара гражданин». ХІаьта тахан къахьегама иразз фуд ховча а цунах хьахиннечун мах бовзача а хІаране декхар да из гражданска декхар кхоачашдар.

А. МОРОЗОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР прокурора заместитель.

ЯХЬЕ ЯЬННАЧА КОЛЛЕКТИВАШКА

КОМСОМОЛЬСКО-КАГИРХОЙ БРИГАДЕ

Укх шера бІаьстан юхье комсий бешамашкаръ балхаш дикагІа чакхдаьхарех я Хазуев Султан керте латта комсомольско-кагирхой бригада. Массарел а хьалхагІа лаьттан кІалхара хьалъяьхар укхаза комсий гаьнаш, уж еІар, тІаккха хьалийхкар, хІаьта дика чакхдаьккхар хий тохилга, мугІараштa юкъе обработка елга.

— Цу бригада толамаша дог гІоздоах, хІаьта къона вале а гІулакхах дика кхет бригадир Хазуев, хов нахага болх байта, — яхаш дувц «Новогорский» совхоза партбюро секретара Вишингириев Хасмахьмада.

...Ди делкъийга кхаьча ха яр тхо совхоза цхьоалагІча отделене, Хазуева бригаде, кхоачача хана. БІарг макхоачча гуш дар комсий гаьнии баьццара мугІараш. Тракторни агрегаташ йоахк мугІараштa юкъе обработка еш. Гулбеннача наха юкъера хьа а къаьста хьатІавера цхьа тІах аьнна зІамсаг.

— Хазуев Султан, комсаш лелаеча йиълагІча бригада бригадир ва со, — аьнна тхога кулг делар цо. Тхоцара къамаьл дІаьхде безам болаш вацар из, цхьан хІамана сагота вар.

— Машина цхьа оатхал тейхай, из тоае гІерт тхо, — аьнна дІаволавелар Султан.

— Ер шун участок я? — хьаьттар оаха Хазуевга.

— А. Ер Умтиев Вахи бригада участок я, тхаяр дІахэ вахача укханна лоаллаха ул, — аьнна агрегат тоаеча новкъостал де волавелар Султан.

Сихха тоаль баьлар, тІаккха лаьтта цамиа а доаккхаш болх бе йолаелар машина. ТІеххьа дІа а волавенна, болх мишта бу а хьежа дІавахар шиъ участке.

Из Султана массе ханара оамал я: сага новкъостал делга, харцахьчох сихха бІаргкхетилга. Цудухьа отделене агронома Тимирбулатов Салу массе хана могабу Хазуева бригада болх.

— Цун вІашгІехьдоал кхыбарел дикагІа шийна тІадилла гІулакх чакхдаккха, — Султанах дувц агронома.

МугІарашта юкъе обработка а еш чудолийташ тохача хица минеральни удобренеш йохкаш я хІанз цун бригада. Бригадо лелаеча 97 гектар комсех 70 гектара хий теха а удобренеш ехка а баьнинаб укхаза. Цу тайпара болх комсаш кхаьча ялалца кхы а бе лерхІ цар.

Шоай бригадирагара хьоккхам а эцаш хьинаре къахьег бригада членаша Бицаева Гузуда, ДенилхановгІар Анси, Яхаси, Хьаваси, Герханова Маккас, Гандалоева Эсета, Сайтаева Шарипата, кхычар. Шоай дийнахьара нормаш 150—160 процент кхоачашъю цар, хІаьта иштта дика болх бу механизатора Сайтаев Іилихана а. БІаьстан балхаш дика чакхдахарах совхоза карара кара тела Це байракхи премии елар бригадана.

Султан цу бригаде бригадир вола диъ шу да. Цигара Советски Эскаре а ваха юха цІа веча а бригадана керте оттавир из, юрта Совета депутат ва. юрта боахама техникум чакхйоаккхаш воал.

Укх шера хІара гектара тІара 47,5 центнер комсаш чуэца дош деннад бригада членаша. Къахьегама Цеча Байракха орден лелаеча Умтиев Вахи бригадаца яхье а баьннаб. Цу яхье хІанз хьалхле Хазуева бригадага я. Бакъда дукха тІехьабисац вожаш а. Дукха ба укхаза хадданза шоай нормаш тІехкхоачашъю комсаш лелаераш. Царех ба Исмаилова Дука, Ванжаева Кока, Алероева Люба, Бехоева Бучу, кхыбараш.

Къаьстта чІоагІа хьинар айдаь къахьег шийна а бригадо хІанз СССР Лакхехьара Совет хоржача денна накъаболхача хана.

М. АРСЫНГИРИЕВ,
агроном.

ДОАКЪАР ІАЛАШДАРА ЙОАКХО Ю

Дика дІадоладаьд доакъар Іалашдара балхаш Шалински района XX партсъезда цІерагІча колхоза къахьегамхоша.

Аьля люцерна хьоккхаш кхоъ косилка я. Хьекха, боарамагІа йоккъаенна люцерна хьагул а еш тракторий лафеташта тІаювтташ 2 стогометагаль я. Лафсташца Іан замалахьа хьаlбаш чусоцадаь латтаргдолча моттигашка дІаккхуьх люцерна. Цига аргІаш ду цунах.

Доакъар Іалашдеча хьинаре къахьег механизатораша Юнусов Іимрана, Хадиев Хьамида, Кюриев Сайд - Эмина.

— Укх шера доакъар Іалашдара план шиъ ханнахьен дикен кхоачашъяра тхоашта моттиг дерга оаха, — йоах колхоза доакъар Іалашдеча бригада бригадира Рашидов Бадрудде.

М. ЭПЕНДИЕВ.

Кхашкара балхаш сахденнад Грозненски района опытно-хьоккхама боахаме. Укх бІаьсти дІа мел йийна юртбоахама культураш дика хьалтІайоалаш латт. ХІанз дерригa хьинар тІадерзадаьд опытни - хьоккхама боахама болхлоша дІайийнача хІамашта чоагГІача бесса гІулакх дара.

ХьажкІашта, баьцдаарашта эшшача боараме хий лоаттадеш, оасар деш ба уж.

Советски Союза Коммунистически парте Советски Социалистически республикай Союза берригача харжархошка, гражданашка даь Кхайкарал дег тІара хьал а лоацаш боахама къахьегамхоша дош деннад укх шера дукхагІа юртбоахама продукци яккхара де мел дезар де.

Коллективана юкъе яьржача яхье хьалхле лелаерех ва хьажкІаш лелаеча звено звеньевой П. В. Евсеев. 203 гектара тІа хьажкІаш дІайийнай цун звенос. ХІанз уж хьалтІаяла йолалушше а оасар де болабеннаб звено кхаш леладераш. Ден норма 14,5 гектар йолаш хІара дийнахь 25—30 гектар оасар ду механизатора П. В. Евсеева. Укх шера цо дош деннад хІара гектара тІара 50 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуэца.

СУРТА ТІА: оасар деш я П. В. Евсеева агрегат.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ХАНАЛ АХ БУТТ ХЬАЛХА

ЧІоагІа раьза хинна тІанйцар Грозненски вагонни депо промывочно - пропарочни станце болхлоша берригача харжархошка, Советски Союза гражданашка КПСС ЦК даь Кхайкарал. Хоржамий сийна къахьегама вахте эттаб уж. Мехкдаьтта продукташ чуйотта цистернаш кийчъяра ах шера план, 15 июне кхоачашъе дош деннад цар. Ах шера планал совгІа ши эзарнел чухьнахьа йовцаш цистернаш кийчъергья машиннаькъахоша.

Шоай деша дай уж хилар хьахьокх доахача къахьегама толамаша. Дукха промывальщикаш ба укхаза хІара сменагІа нормал совгІа 5—10 цистерна кийчъеш. Царех ба «1973 шера социалистически яхье котвальнар» яха сийлен значокаш лелаеш бола промывальщикаш Вернигор Валерий, Алиев ЯрагІи, Нушаев Махьмуд, осмотрщикаша Дудаев Масута, Саликов Османа, слесара Эздиев Мусас а хІара сменагІа цаІах норма кхоачашъю.

* * *

Укх деношка башха дика рейс йир локомотивни депо Раздорский Валере кулгалдеча бригадас. Цо Грознера Артезиане йигар нормал совгІа 1181 тонн беза мухь тІабола поезд. Цунна тІеххьа цу маршрутагІа заданел совгІа 1333 тонна тІайола поезд дІайигар Писклов Александр керте латтача локомотивни бригадас. Шаккхе а поезд графикагІа дІакхаьчар кхача еззача.

Хоржамаш хулача дезача ден сийна мамогга дукхагІа доагор кходе гІерт эксплуатационникаш. Социалистически яхье хьалха латтачарех я Исмамулов Султана кулгалду бригада. Апрель бетта цо кходир 2 тонн дизельни доагор, хІаьта май бетта дІадахача деношка кхы тІа а кходир 1,5 тонн доагор. Цо укх бетта дІа-юха йигай пхиъ беза мухь тІабола поезд, царца планал совгІа дІабнхьаб ши эзао тонн мухь.

Иштта дика къахьегаш я Магомадов Вали, Янтуганов Адис, Колесников Александр, кхыбараш керте латта бригадаш. Локомотивни бригадаша мая хьалхарча ах бетта кхоьдаьд 50 тонн дизельни доагор.

Г. ФЕДОРОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ВРОЦЛАВСКИ ЛОРАШТА КАРАГІДАЬННАР

Вроцлав яхача польски города улицашка каст-каста духьалъетталу хьалхашкарча кизагашта тІалотаяь сийрда цІе-ІажагІа кепаш а йолаш йола легковой автомобилаш. Кепа тІа када гоннахьа тІахьаьрчача текхарга сурт доалл, даь йоазув да — «Лор». Цу тайпарча автомобилий дай — вроцлавски шийлоІамеча медицински скори помоща членаш.

Общественни медицински служба хьае дагадехараша лаьрхІар фуд яьлча, из да, шоай доалахьарча машинашца мехкарча наькъашка гІолла лелаш е города улицашка гІолла чакхбоалаш бола лораш, масала, «Скори помоща» машинал хьалхагІа эггара наькъашка хатар хиннача моттига тІанийсбала тарлуш хилар. Цар лаьрхІа вІашагІъеххача говзал лакхъеча курсашка дийша ваьннав 20 саг. Цу тайпарча служба члений шоай доалахьара автомобилаш мичча хана а дика бІаргагургйолаш белгалонаш тІаяь, госстраха ахчах ийца къаьстта медицински оборудовани чуоттаяь я. Вроцлаверча шийлоІамеча скори помощаца хІанз цу тайпара 10 машин я. Скори помоша станце доазонел чухьа болх беш йола коротковолнови радиопередатчикаш оттаяьй цар чу. Цо кхы а дикагІа тоаду лорий-общественникий балха гІулакхаш.

Вроцлавски лораша дІадоладаь дика гІулакх дІайийду ПНР кхыча районашка а. Берригача мехка чакхдаккха лерхІ шоай лоІамеча лораша сихха медицински новкъостал дергдола гІулакх. ХІаьта дукха ха йоацаш халкъа Польша медицински вузашка деша багІача студентий дешара программана декхар а даь, юкъедихьад цхьаькха предмет — автомобиль лехка Іомалулга.

Варшава.

А. ПОТЕМКИН,
ТАСС корреспондент.

БОАРАМ БОАЦЦАШ ЙОККХА КЪИЗАЛ

Уругвае доал деш йолча режимо къиза низаш тІалоаттаду коммунисташта а мехкарча болхлойи демократическии болама кулгалхошта а. Уругвая Компарте ЦК Хьалхара секретарь Родней Арисменди лаьца чу а велла, цу тайппара мехка прогрессивни низаш доал доацаш дита лерхІ Іаьдалаша. Кхерама кІал латт гІорваьннача паччахьалкхени политически деятела вахар. Родней Арисменди, Уругвая цабахтенашка Іазап оэаш боахка бІаьш кхибола патриоташи мукъахецаргбола гІулакх данза даргдац.

Каракас.

Хосе Эррера ОРОПЕСА,
венесуэльски конгресса депутат,

(АПН).

НАЬНА ИРАЗ (Инди).

БТА — ТАСС сурт.

«ЭКСПО-74»

БІаьши эзараши шерашка къовсам лоаттабаьб саго Іаламца, цунгахьара къахетамга дог а доахаш, цунга долалур цунгара ниэзагІа хьадаккхара декхар шийна хьалхашка а оттадаь. Цхьабакъда, юххера а, цо леладаьча гІулакхехи цунна карагІдайннарехи дагадоацаш е хьалхагІа духхьал теркал ца деш хьахиннараш оалхазараш доацача бІаьстенашца, чкъаьрий чудоацача хишца, садукъаш латтача городашка бахача наьха кхайкабарца дагадохийтар адамий исторе чухь Іаламцара гІулакхаш хувца деза ха хьатІаккхаьча хилар. Экологически боарам нийсбара проблема сихха къоастае еза эггара лоархІамегІарча проблемаех цаІ а хинна дІаэттай. Бакъдар аьлча, саген сийрдача кхоанечи гІулакх деш йолча планова социалистически обществе гонахьара среда лораде аттагІа да, масала, эггара хьалха пайда баккха гІертача, из баькхачахь кхы дІахо-м буц тІа ма яьлъялар яхача обществечул. Цудухьа цига яла а ялац буц тІа.

Шин кхуркхолган Спокан яхача массача хин чхараштеи юккъе уллача, ВІашагІкхийттача Штатий малхбузехьарча иззамэ цІи йолча городе тесса йита уллача шин гІайрелга тІа из тІа ца йоалаш хиннача тайпара. Цхьабакъда тесса бита машинникъя складаши хиннача метта хІанз хьалъэттай паркаш а йолаш йола хоза тоаенна выставочни городок. 4 мае цига хьайиллай «ЭКСПО-74» яха дунен халкъашта юкъера выставка. Цун девиз — «Кхоанарча цІенача керладаьккхача гонахьарча среда духьа».

1967 шера Монреале е 1970 шера Осаке хиннача дерригдуненен выставкаел эргаш я из специализацеши долкъашхой а, хІаьта иштта, хетаргахьа, хьажа ухараш а кІезиг - дукха кІезигагІа хиларцеи. Уж пхи миллион гаргга хила мегаш ба — Монреале иттазза дукхагІа бар.

ХІаьта а, сакъердамеи пайданеи хила мегаш я выставка. США-л совгІа, цунча юкъе дакъа лоац Советски Союзо, Японе, Канадо, Австрале, ФРГ-ес, Ирано, кхыча мехкаша. Советски павильоне бахкараша шоай дог тешадерга, Іалама ресурсех пайда дикагІа эцара вай мехка деш мел дукха хІамаш да. Из Іаламате найдана да, дукхагІболча американций а хІаьта иштта Спокане дукха бахка мегаш болча каналий а, тенденциозни хоам бахьан долаш СССР-е Іалам лорадара хьакъехьа харц уйла дег чу еса хиларах. Советски экспозиціе лаьрхІар — вай моттигий хозал, мехка Іалама рузкъаш карадерзалара советски наьха хьахьегам хьурматдеш уж лелаларца цхьана гойтилга.

«ЭКСПО-74» дагалаьцай туристашта лаьрхІа. Іалам лорадара уж тІахьехаш йола выставка санна лаьна ца Іеш, специалисташта лаьрхІа опыт дІа-юха эцара школа санна а. Гонахьара среда лорадара хьаьддача темашта массехк симпозиум, семинар, конференци е лаьрхІад. Советски Союзои США-еи, хоьш мадарра цу даькъе цхьааа гІулакхаш лелалара хьакъехьа соглашени яьй, цудухьа шийна а мехка Іилмахой Іалама рузкъаш лорадарца ювзаенна цхьайтта проблема цхьана кийчъеш ба.

«ЭКСПО-74» эмблема тІа кхо бо ба: кІай — цІенача фе бос, сигалбесса — цІенача хин бос, баьццара — мошача гІан бос Нах тІахьех цар хьатІаккхувча ноахалашта вай планета лораяра бахъахьарча уйлан духьа цхьана къахьегара.

Г. ГЕРАСИМОВ,
АПН соб. корр.

ПОРТУГАЛИ: КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТИИ ХАННА ЙОЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОИ

Португале Коммунистически парте ЦК члена Педро Соариша ше Лиссабонерча АПН специальни корреспондентаца Генрих Боровикаца къамаьл деча хана дийцар Ханна йолча правительстве Коммунистически парте чакхдоахача гІулакхехи Португале хІанзарча хьалахи.

◆◆◆ ◆◆◆

КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТИИ ХАННА ЙОЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОИ

Ханна йолча правительстве оаха лоаца цакъа мехка демократически низащара болхлой класса цхьоагІо, герзашцарча низащара къахьегача халкъа барт - цхьоагІо чІоагГІъяра декхараш кхоачашдара. фашизмана духьаларча а Португалена дІахо демократизаци яра тІехьарча а къовсама фронт шеръяра декхар кхоачашде гІерташ да.

Ханна йолча правительства керттера декхар — мехка демократически низаш вІашагІтохара платформа кийчъяр. Ханна йолча правительства программо компартега йиш хулийт тха мехка демократи хьалъяра юкъе шийгара дакъа лаца.

Бакъдар аьлча, Ханна йолча правительства программа цхьайолча пунктий хьакъехьара тхоай уйла оаха юхаэза лоаттаю. ХІаьта, хІанз лоархІаме да уйла тхо вІашагІдоахаш долча хІамашта а ца йохийташ, тхо вІашагІтехаш долча хІамашта тІаяхийтар.

Демократизаце наькъагІа бода тха мохк. Цудухьа бакъде йиш йолаш да, цу хьакъехьа лоацачча юкъагІа къам кІалхардаккхара Совето а Ханна йолча правительства а Іалаьмате дукха хІамаш даь хилар.

Бакъдар аьлча, хІанзарча правительства гІулакхий доазонаша белгалду «ханна» яха дош ше. Цхьабакъда, тхона хетачох, могарда цунна демократизаце процесс дІахо яхьеи мехка хьалхашка латта эггара хьалхарча аргІанара проблемаш къоастаеи.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ХЬАЛ

Тиша тІехьйле кхаьчай тхога фашистски режимагара, цу даькъе режима монополистически структуре белгальеш хинна, цу тІа а колониальни тІемо, хІаьта иштта кхыча мехкий капитал юкъегІертаро лаьтташ помещикий доалахьа хиларо толхаяь хинна экономически ситуаци а. Уж ерригa факторащ хІанзарча экономически хьало хьахьокхаш а.

Сихха хьадда гІулакхаш чакхдаха деза экономически проблемаш къоастаяра. Цу тІа а, уж къоастае еза болхлой чотах а ца къоастаеш, монополей чотах.

Из фу яхилга да аьлча, тхо къаьстта дика теркалдеш хила деза шоай вахара боарьм торбара хьакъехьа болхлоша деха доагІаш дІадехарий. Оаха, коммунисташа, массаза а къовсам лоаттабаьб болхлой классен берригача къахьегамхойла хьашташ бахьан долаш. Оаха дІахо лоаттабу из къовсам. Цу гІулакха цхьана а кхыча политически низа могаргдац массаза а болхлой класса хьаштаи бахьан долаш хьинаре къовсам лоаттабаьчеи лоаттабечеи компартеца нийсбала.

Цхьабакъда, нагахьа санна шоай бокъонаш бахьан долаш болхлоша лоаттабеча къовсамке хІанзарча хьалий ерригa чеалхале оаха теркал ца йой, болхлошка болча наьха хьинара оаха политически лостам ца теле, юххера а йоккхийча экономически халонашта хьалхашка нийсдала тарлу тхо.

Оаха дииде йиш яц, экономически халонаш тІаувттаргйола гІулакхаш леладераш реакционни монополистически фашистски низаш хилар. Цудухьа болхлоша, шоашта хьаштдараш шоаш дІадехача хана, из теркалде деза, къовсама политически лостам теркалбе беза реакце провокационни гІулакхашка шоаш кІал ца бахьийтар духьа.

ШИЙ ГІУЛАКХАШ ЧАКХДОАХАШ Я РЕАКЦИ

Реакцена чІоагГІа хьаштдолаш гІулакх да тха мехка хьаль антифашистски фронт вІашагІъяккхар. Цудухьа, реакционераша шоаш забастовкаш хьеяйтар, эшараш болхлошка дукхагІа хьадехийта гІертар аьнна — из монополистех цІаьхха болхлой класса хьаштий гадоахараш хиниаб яхилга дац. Экономически халонаш тІакхоачаяра демократи моастагІашта дІакара а ений юкъерча классашта низ бари духьа мара деш дац цар из.

Тхона дика дагайоагІа Чиле опыти чилийски реакце маневраши. Чиле опыто цІаькха а хьахьекхад, нагахьа санна юкъера классаш экономически кризиса Іоткъама кІал нийсълча, демократе моастагІий оагІорахьа ялара уйла царна дег чу йоссаш хилар.

Португале цу тайпарча провокацеех хьахинна хІама доацащ бІаргагора ловра реакцена халкъах болча дукхача нахахи герзашцарча низаштеи юкъера цхьоагІо йохар. Тарлуш мел дола хІама ду оаха из цхьоагІо чІоагІъялийтараи деІаехийтарачи. Из цхьоагІо чІоагІъяро мара низ лургбац демократена тІехьарча къовсама фронта.

УЛЬТРААЬРДЕХЬАРЧА ГРУППАША ХЬОВЗАМ БУ

Ховш лоайе а е ца ховш лоаце а, цхьабакъда, провокационни дакъа да. хІанзарча хьала ерригa чоалхале теркал ца а еш. событеш сихъелга дІадехаш ультрааьрдехьарча группаша хІанзарча хьалашка лоапар. Деха а доагІаш болхлой классо дІадехарех пайда эца гІерт уж цун хьаштий гадоахараш алхха шоаш мара ца хетийтар духьа. Шоаш леладеча гІулакхаша цу группаша кхы а чоалханегІча хьал тІа оттаду гІулакх. ХІанз башха влияни йолаш яц уж, цхьабакъда, тхо лаьрхІа хьеж цар гІулакхашка, хІана аьлча тха дийде йиш яц, ультрааьрдехьарча группий гІулакхаш тоадалар чІоагІа хьаштдолаш фашизми реакци хилар.

ДЕМОКРАТИЗАЦИ ЯРА ХЬАЛАШ

ХІанз керттера проблемаш — экономически колониальнии. Монополей кхехкара лаьрхІа гІулакхаш чакхдаханза даргдац. Царех цхьадола гІулакхаш Ханна йолча правительства программа тІа хьоахадаьд. Масала, Португале, Анголе, Фордал дехьарча кхыча территорешка валюта арахецара тІахьежам лоаттабеча кхаь банка национализаци яр. Иштта гІулакхаш чакхдаханза даргдац хьалхагІа хиннача режима корпоративни структура дІаяккхара. Цо а новкъостал дергда экономически проблема къоастаяра.

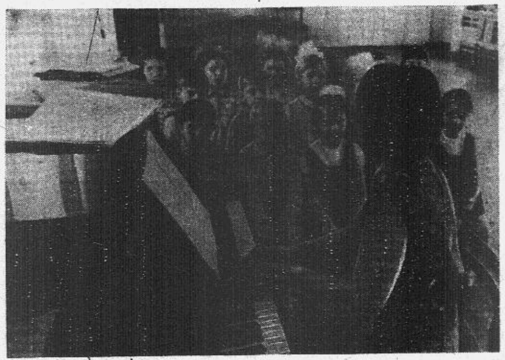
Укхаза белгалдаккха деза уж лерхІараш чакхдахара герзашцара низаш Іалаьмате боккхача лоархІаме хилар. Къам мукъадаккхара Совето цхьадола гІулакхаш чакхдаьхад эскарера реакционни низаш дІадахара, реакционнегІа йола элементаш эскарерча лоархІамегІарча гІулакхаш тІара Іоххоьсара. ХІанзле а дІаваьккхав 66 инарали кхыбола лакхера эпсараши. ЛоархІаме гІулакх да из, эскара юкъе шийн гІулакхаш леладе гІертаргьаш реакци яха маІан долаш деце а.

Герзашцарча низашцара мугІаререча наьха цхьоагІо чІоагІъяра беш бола болх Іалаьмате боккхача лоархІаме ба.

Мехка болхлой классен демократически низийи цхьоагІо, герзашцарча низащара мугІаререча наьха барт-цхьоагІо — из да мехка дІахо демократизаци яра хиланза даргдоаца хьал.

(АПН).

ТАХАН — БЕРАШ ЛОРАДАРА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ДИ

Город Грознерчa 4-ча микрорайоне № 156 йолча берий беша бераштa музыка хьехархо Нэля Богдановна Гашина йола 12 шу да.
СУРТА ТIА: Н. Б. Гашина цIейна хетаяьча Iуйренна бераш кийчдеш я.
А. КИЧИКОВА сурт.

«ДЕРРИГАЧА БЕРАШТА — КIАЙЧАРНА, МОАЖАЧАРНА, IАЬРЖАЧАРНА...»

ХIара дийнахь Советски машара фонде кхоач къаьсткъаьстача нахагара а бIаьччача коллективашкара а ахчаш.

«Аз дех шуга ссгара ши эзарен пхи бIаьн сом Советски машара фонде дIаэцар. Со иразделаш хургва, нагахь санна аз машара гIулакхa дIалуча / са хьаьналча ахчо Вьетнаме йохаьна дуккхача школех цаI оттаяь а юхаметтаоттае гIо дой, кIеззигачa вьетнамски бераштa даь а цо хозахетар дой...

Уж мугIараш композитора Дмитрий Кабалевскe письмо тIара да.

Хьалха Iилман болхло а хинна, хIинз пенсионер волча И. Рогалева Московски областерча Долгопрудный яхача городера язду: «Аз дIахойт Госбанка Москверча контора № 700420 йолча текущи счете машара фонда лаьрхIа ши эзар пхи бIаьн сом айса дIаденнилга. Сона хет цо кIезига даь а машар Iалашбара гIулакхa гIо дергда аьнна».

Украински городера Хмельницкера ше почтаца бIаь сом дейтача бланка тIа Васильквотн Лидас лоаша язду: «Дерригача бераштa — кIайчарна, моажачарна, Iаьржачарна...»

Москва, Кропоткински. 10 — адрес долча машара фонде вай мехка массе а миIинггашкара ух почтаца, телеграфаца переводаш, банковски квитанцеш, бандерслаш, письмош. СибарегIарча геолога Юсупова Тамарас ше ши бIаь сом (шера баьча балхах шийна совгIата денна ахча) дайташ язду: «Ер са кIеззига мара доаца ахча йохаяь Вьетнама городаш, юрташ, школаш, больницаш юхаметтаоттаеча гIоина хилда. Сона дика бовз тIом, кхетаду данана, таргара нах боацаш висар миштад. Сох боккъонца бо даьд тIемо: сона хац сай тайпан цIн. дагаягIац нежарий, йинжарий, кхыча гаргарча наьха цIераш, хIаьта са уж дуккха а хинлаб, цхьабакъда, царех фу хиинад хац. Вай Лаьттарча берашта ма ховлда бс яхар фуд, ма гулба тIом!»

Почтаца ше 50 сом дайташ Сухумерча Тарунина Зояс язду «Сталинграде вийна воша а кхозза тIем тIа хиина мар а дагалаьца».

Украинерча Александровка яхача юртара ше 10 сом дайтача перевода тIа Штакенко Петра язду: «Сона кхозза човнаш хиннай. 1941-ча шера денз пхорчий гаргаш лелзю аз сай дегIаца, сона лац кхычарна из хилар».

Цхьаццане дайта ахчаш дукхагIча даькъе боккхача бовраме хилац: 30, 20, 10, 5 сом, цхьа сом а, цхьабакъда иштта ахчаш кхухьийтараш геттара дукха ба. Цар кхетаду из дерригача халкъа гIулакх долга. Ровенски областерча Высоцкое яхача юртарча Мосейчук Лукас иштта язду: «Кица да: тоатолгаш вIашагIкхийтача Волга санна шера, доккха хий хул яхаш».

Советски машара фонде дакъа лоацаш ба доазол дехьарча мехкашка баха нах а. Шоашта могачох: 5, 10, е цхьа доллар дайт цар. «Аз дайт 35 доллар, — язду Калифорнерча Сакроменто яхача городерча американка Сэник Кэтрина. — Эггара чIоагIагIа сона ловр — беррига нах машарца, доттагIалца бахар да... Советски наха хьалхашка массаза а се деккарийла лоархI аз, шоллагIча дунен тIем тIа нацизьана духьала оттара хало шоашта тIаийца ерригача адамлена цар даьча гIулакхa».

Советски наха дог гIоздаларца тIаийцар дIадахача шера Москве машар безача низий Конгресс вIашагIкхетар. Запорожье-городе яхача тIема инвалида Кулакова Ольгас почтаца ше 30 сом дайта и яздора: «Дерригдунен машара конгресс хьаелларца согара кIеззига дакъа а дIаэца машара фонде. Сона лов конгресса болх толаме чакхбалар»: Москверча пенсионерка Герцог Евгениас ше ши сом дайтача перевода тIа яздора: «Машара тIехьа къовсам лоаттаберий Дерригдунен конгресс вIашагIтохача дIадахийта ер са хьаьнала ахча». ТIехьагIа конгресса пресс-центро хоам баьчча тайпара, иштта ахчаш кхахьийтар бахьан долаш. «Советски оагIонгахьара паччахьалкхен дотаци эшаяэар конгресса».

Вьетнам, Камбоджа, иштта дукха ха йоацаш хиннача тIемо зе даь Iарбий мехкаш — уж да советски наха шоаш машара фонде дайта ахчаш дIадахьийтар дехаш болгалдоаха керттера адресаш.

БIаьччача коллективашa а кхухьийт фонде ахча. Удмуртски АССР Черновски хьуна участка хьу тедараша, хьунга хьожараша, хьехархоша, пенсионераша дайтад гречески тIема хунта балийга оттабаьчарна новкъостала 190 сом. Машара фонде ахчаш гулду къахьегамхой депутатий моттигерча Советаша, художественни самодеятельноста коллективаша, дешархоша.

Ахчаш дIател вай мехка ерригача городашка, пселкашка хьайийлла йолча Паччахьалкхен банка фонда счеташ тIа. Цу счеташ тIа доагIа лоархIамегIа дола йоккхийча промышленни предприятей, гIишлоний, совхозий коллективашкара ахчаш. Масала, Горьковски автозавода болхлошен гIулакхерча нахен, фонда гIо дара йолча завода комиссега гIолла, хIара шера дайт 100 эзар сом совгIа ахча. Кузнецки металлургически комбината коллективо соахка дайтар 162 эзар сом. Куйбышевски области городашкарчей юрташкарчен текущи счеташ тIа кхаьчад 1973 шера цхьа миллион совгIа сом ахча.

Боккъонца низ болаш хинна дIаэттай Советски машара фонд. Халкъа рузкъах вIашагIкхийтача цо торo лу кортмукъале, къамаш шоай лоIаме хилар, социальни прогресс бахьан долаш къовсам лоаттабеча халкъашта тайп-тайпара гIо де.

Виталий ПРОСКУРИН.
(АПН).

Тахани кхоанеи хургда

1-ча июне

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. Болх бу «Малышок» яхача берий кинотеатро. 12.00. Бераш лорадара дунен халкъашта юкъерча Денна хетаяь Iуйре 14.00. «Къонала иллеш» яха концерт (пластинкаш тIара). 17.00. БартцхьоагIо йолча цхьан дезале коммунизмага долх вай» яха Грибоедова цIерагIча улице бахарий цIей. Лекци. «СелаIад» яхача эстрадни ансамбла концерт, юриста, лора, педагога хьехамаш, кино да программаца.

С. М. Кирова цIерагIа парк. Бераш лорадара дунен халкъашта юкъерча Денна хетадь дуккхача наха сакъердилга. 10.00. Къайла театр «Дерригача дунен тIа ба тха доттагIий» яха берий Iуйре. 14.00. «Вокха хила лоаш» яха республикански теннкий театра спектакль. 17.00. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 19.30. «Рампа» яхача университета студентий театра спектакль. 10.00. Спортивни майда Волейболахи баскетболахи ловзар а хьаш. 18.00. Баьццара театр. Республикански больница художественни самодеятельноста коллектива концерт. 18.00. Кинолекторий. «Машар» безача низий. Дерригдунен конгрессе Л. И. Брежнева даь къамаьл геттара боккхача лоар хIамера теоретически а политически а документ» яха лекци. 19.00. «Вай ираз дола берал» яха кинофестиваль. 19.00. Халхарий майда. Халхарий сайре. Ловз «Сказочники» яха ансамбль.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 12.00. «Чебурашка» яхача самодеятельни теннкий театра гойтамаш. 19.30. Кинолекторий. Дунен халкъашта юкъерча хьалех лекци. Документальни кинофильмаш. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 10.00. Бераш лорадара дунен халкъашта юкъерча Денна хетаяь «Ирал дола мохк — пионери» яха Iуйре 17.00. Хархархошта «Советски хоржамий системе демократически принципаш» яха къамаьл. Кинофильмаш.

КИМ цIерагIа клуб. 14.00. Бераш лорадара дунен халкъашта юкъерча Денна хетаяь берий Iуйре. 17.00. Хархархошта «Дуне тахан» яха книжкайи статьяйи обзор. 18.00. Документальни фильмаш. 20.00. Къоначa хархархой салаIара сайре.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 15.00. «Вай интернационалисташ да» яха болгаро-советски доттагIала сайре.

Химикий культура Дворец. 10.00. Бераштa «Массаза а хьежалба малх» яха цIей. 12.00. Спортивни ловзараш. 17.00. Духовой оркестра гойтамаш. 18.00. Хархархошта «Вай кандидаташ» яха радиожурнал. 19.00. Хархархошта химикий культура ЦIен халкъа академически хора коллективен духовой оркестрен творчески отчет.

2-ча июне

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00. Любительски кинофильмаш. 11.00. Болх бу «Малышок» яхача берий кинотеатро. 18.00. Хархархошта «Гаргарча Малхбоаленера хьал» яха лекци. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. 10 сахьат даьлча денз болх бу ерригача аттракционашa.

С. М. Кирова цIерагIа парк. 12.00. Волейболахи баскетболахи ловзара яхьаш. 14.00. Ловзараш, викторинаш. 17.00. Къайла театр. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. Пролетбата цIерагIча культура ЦIени мехкдаьтта техникумен художественни самодеятельноста концерташ. 18.00. Кинолекторий «В. И. Ленин вай крайн» яха лекци. 19.00. «Вай ираз дола берал» яха кинофестиваль. 19.00. Халхарий сайре. Ловз «Сказочники» яха ансамбль.

Химикий культура Дворец. 11.00. Хархархошта № 5 йолча берий музыкальни школа отчетни концерт. 13.00. «Вай Даьхене гIолла» яха кинофестиваль. 14.00. Волейболахи баскетболахи ловзара яхьаш. 18.00. Н. К. Крупская цIерагIча культура Дворецa художественни самодеятельноста концерт. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 12.00. Болх бу «Орленок» яхача берий кинотеатро. 19.30. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 10.00. Филателистий клуба занятн. 12.00. Болх бу «Космонавт» яхача берий кинотеатро.

КИМ цIерагIа клуб. 14.00. «Маршa доагIалда, ахка» яха берий Iуйре.

ФУТБОЛ

СССР футбольни чемпионата «А» класса II-ча лига IV-ча зоне ловзача командашта юкъе чакхдаьннад аргIанарча иттлагIча тура вIашагIкхетараш.

Цу туре Грознера «Терек» вIашагIкхийттар Тамбоверча «Ревтрудаца». Из вIашагIкхетар цхьаккха командас совле а ца йоаккхаш счет 1:1 йолаш чакхдаьлар.

ХIаьта кхийола матчаш иштта чакхъяьннай.

«Строитель» (Уфа) — «Торпедо» (Тольятти) — 0:0, «Зенит» (Ижевск) — «Металлург» (Магнитогорск)) — 2:1. «Спартак» (Йошкар - Ола) — «Корд» (Балаково) — 0:0. «Волга» (Ульяновск) — «Локомотив» (Оренбург) — 1:1. «Сталь» (Орел) — «Волгарь» (Астрахань) — 1:0. «Арангард» (Курск) — «Динамо» (Махачкала) — 3:0. «Сокол» (Саратов) — «Машук» (Пятигорск) — 1:1. «Труд» (Воронеж) — «Дружба» (Майкоп) — 0:0.

ХIанз, иттлагIа, тур чакхъяьнначул тIехьагIа, 15 очко яьккха «Терек» йиълагIча зоне хьалхарча моттиге я. ШоллагIчен кхоалагIчен моттигашка я «Терекал» 1 очко кIезигагIа яьккха Астраханера «Волгарь» Махачкалера «Динамой».

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Мича гIоргва деша

АКАДЕМИКА М. Д. МИЛЛИОНЩИКОВА ЦIЕРАГIЧА КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ИНСТИТУТО

1974-1975 дешара шера дийнахьарча, сайрийнарча, заочни факультеташка деша дIачуэц студенташ укх специальностегIа:

1. Геологи а газн мехкдаьттеи доалла моттигаш лехар а (дийнахьареи заочнии дешар);
2. Пайдана оахкалаш доахка моттигаш укх специализацегIа лахареи тахкареи геофизически методаш: структурни (аргIера) геофизика; скважинаш тахкара геофизически методаш (дийнахьареи заочнии дешар). Цу специальностагIа заочно деша дIачуэц юкъера специальни образовани йолаш е цу специальностагIа болх беш бола нах;
3. Гидрогеологии инженерни геологии (дийнахьара дешар);
4. Инженерни геодези (дийнахьара дешар);
5. Газн мехкдаьттеи доаллача моттигий технологии уж кийчъечара комплексни механизации укх специальностегIа: мехкдаьтта доаллача моттигашта эксплуатаци яр; газ йоаллача моттигашта эксплуатаци яр (дийнахьара дешар);
6. Мехкдаьттаи газовии скважинаш яхар (дийнахьареи заочнии дешар);
7. Мехкдаьттаи газовии промыслай машинаши оборудованни;
8. Химически производствай машинаши аппараташи (дийнахьареи сайрийнареи дешар);
9. Горни балхаштa электрификации автоматизации яр (дийнахьареи сайрийнареи дешар).
10. Химико-технологически процессашта автоматизации комплексни механизации яр (дийнахьареи сайрийнареи дешар);
11. Газн мехкдаьттеи чакхдахара химически технологи (дийнахьареи сайрийнареи дешар);
12. Керттерча органически мехкдаьтта химически синтеза технологи (дийнахьареи сайрийнареи дешар);
13. Промышленнии граждански гIирсаш хьалдар;
14. Мехкдаьттаи газовии промышленноста экономикеи из вIаштIехьъяккхари — укх специализацеемикеи: газн мехкдаьттеи доаха предприятеш вIашагIйохкари планировани яри (дийнахьара, сайрийнара, заочни дешар); мехкдаьтта доахеи мехкдаьтта химически предприятеш вIашагIйохкари планировани яри (дийнахьареи сайрийнареи дешар);
15. Юкъара технически дешар (алхха заочни факультете):
   а) машиностроительни дешар;
   б) энергетически дешар.

Дийнахьа дешача факультеташка заявленеш дIаийю 1974 шера 20 июнера денз 31 июле кхаччалца.

Деша дIачуэца экзаменаш 1974 шера 1 августера 20 августе кхаччалца хоатт.

Сайрийна дешача факультете заявленеш дIаийю 1974 шера 20 июнера денз 31 августе кхаччалца.

Деша дIачуэца экзаменаш хоатт 1974 шера 11 августера 10 сентябре кхаччалца.

Заочни факультете заявленеш дIаийю 1974 шера 20 апрелера 31 августе кхаччалца.

Деша дIачуэца экзаменаш хоатт 1974 шера 15 маера 10 сентябре кхаччалца, наг-нагахьа ханаш юкъе а йолийташ.

Ерригача вузашка яраш мор-гаш я деша дIаэцара правилаш.

Хатта хIама долаш вар укх адресагIа вола: 364902, г. Грозный, ГСП-2, Нохч-ГIалгIай АССР, Орджоникидзе майда, 100, деша дIачуэцара дешашта йола комисси, 108-гIа цIа.
Телефон № 2-23-58, кхы тIа а 0-8.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ МУЗЫКАЛЬНИ УЧИЛИЩО

1974-1975 дешара шера дийнахьарча отделене хьалхарча курсе деша дIачуэц дешархой укх специальностегIа:

Фортопиано.

Мерз бола инструменташ (чIондарг, альт, виолончель, контрабас).

Духовой инструменташ (тромбон, труба, валторна, гобой, кларнет, флейта, кхыяраш).

Цхьана илли оалараштa дирижировани яр.

Музыка теори.

Халкъа инструменташ (дахчан пандар, чIондарг, каьхата пандар, домбра, балалайка, кхыяраш).

Илли алар.

Музыкальни училище дIачуэц 14 шерагара 30 шерага (вокальни отделене боагIараш 18 шерагара 25 шерага) кхаччалца ха яьнна, йизза йоаца юкъера е юкъера школа йистеяьккхаи деша хьачубоагIаш хоатта экзаменаш дика дIаеннеи бола нах.

Фортопиано, мерз болча инструментий, халкъа инструментий (кл. баяна), музыка теоре, цхьана илли оалараштa дирижировани еча специальностегIа деша боагIараш музыкальни школа йистеяьккха хила беза.

Заявленеш дIаийю 1 июнера 30 июне кхаччалца.

ДIачуэцаш хоатта экзаменаш 1 июлера 15 июле кхаччалца хул.

№ 28 ЙОЛЧА ГРОЗНЕНСКИ ПРОФЕССИОНАЛЬНО - ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩО

1974-1975 дешара шера деша дIачуэц дешархой. Училище квалифицированни болхлой кийчбу укх специальностегIа:

1. Мехкдаьттаи химически промышленноста предприятей оборудоване слесарь-монтажник.

Дешаш яккха еза ха: 8 класс образовани ярий —2 шу.
10 класс образовани ярий — 1 шу.
Стипенди — 36 сом.

2. Технологически оборудовани тоаю слесарь.

Дешаш яккха еза ха: 8 класс образовани ярий — 2 шу, 10 класс образовани ярий — 1,5 шу.
Стипенди — 36 сом.

3. Токараш.

Дешаш яккха еза ха: 8 класс образовани ярий — 2 шу, 10 класс образовани ярий — 1 шу.
Стипенди — 23 соми 50 кепиги.

Училище болх беш я художественни самодеятельноста кружокаш, спортивни секцеш, духовойи эстрадни оркестраш. Транспортаца дIа-юха болхача хана льготаш я дешархой. Производственни практика йолча хана стипендел совгIа, шоаш даькхача алапех 33 процент эц.

Деша дIачу мел ийцараштa хадданза болх баьча стажаца дIалоархI училище дешаш яьккха ха. ТIехдика дешараштa 25 процент лакхду стипенди. Училища тIехдика йистеяьккхараш вузашкеи техникумашкеи деша хьожабу. Болх беча кагирхой № 9 йолча школа филиал хьайийллай училище 9, 10, 11. классашка дIахо деша йиш йолаш.

Училище деша воагIаш хилча хиланза даргдоаца документаш:

1. **Заявлени.**
2. **Образованех дола документ.**
3. **Вахача моттигера справка.**
4. **Характеристика.**
5. **Диъ сурт — 6х4 бустам болаш.**
6. **Паспорт е ваь ха тIайола тешал.**

Тха адрес: г. Грозный 48, химкомбинат, ГПТУ-28. Хьалва йиш я №№ 1, 21, 29 йолча автобусашца «Полиэтиленови цех» яхача саццалца; №№ 2, 5, 7, 8 йолча трамвайшца «Водолечебница» яхача сацалца.

Хатта хIама долчо телефон тоха: 94, кхы тIа а 3-98, 5-43, 6-09.

ГПТУ-28 дирекци.

ГРОЗНЕНСКИ ГАЗ ЧАКХЙОАХАЧА ЗАВОДЕРЧА № 28 ЙОЛЧА ГОРОДСКОЙ ПРОФТЕХУЧИЛИЩА ФИЛИАЛО

1974-1975 дешара шера дешархой дIачуэц укх специальностегIа.

1. Технологически теплотехнически оборудовани тоаю слесарь.
2. Iанара низаца кхестаеча турбокомпрессорий машинисташ.
3. Контрольни-измерительни приборий слесарь.
4. Компрессораши насосаши тоаю слесарь.

Деша дIачуэц 8, 9, 10 классаш образовани йолаш бола нах.

Стипенди — 68 сом.

Дешаш яккха еза ха 10 бутти 1,5 шуи.

Производственни практика йолча хана стипендел совгIа дешархоша кхы тIа а эц шоаш даьккхача алапех 33 процент. Деша дIачу мел ийцараштa хадданза болх баьча стажаца дIалоархI училище дешаш яьккха ха. ТIехдика дешараштa стипенди 25 процент лакхду. Училища тIехдика йистеяьккхараш конкурс йоацаш дIачуэц вузашкеи техникумашкеи. Училища йисте а яьккха, Грозненски газ чакхйоахача заводе 2 шерал кIезигагIа йоацача хана болх баьча наха чуваха цIенош лу.

Училище хьайийллай болх беча кагирхой № 9 йолча школа филиал, цига дIахо а деша йиш я 9, 10, 11 классашка.

Училище деша воагIаш хилча хиланза даргдоаца документаш:

1. **Заявлени.**
2. **Образовани яьккха документ.**
3. **Вахача моттигера справка.**
4. **Характеристика.**
5. **Диъ сурт — 6х4 см. бустам болаш.**
6. **Паспорт.**
7. **Медицински справка № 286.**

Тха адрес: г. Грозный — 48, химкомбинат, ГПТУ-28. Хьалва йиш я №№ 1, 21, 29 йолча автобусашца «Полиэтиленови цех» яхача соцача кхаччалца; №№ 2, 8, 5 йолча трамвайшца «Водолечебница» яхача соцача кхаччалца.

Хатта хIама долчо телефон тоха: 94, кхы тIа а 3-98, 5-43, 6-09.

ГПТУ-28 дирекци.

№ 6 ЙОЛЧА ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНО - ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩО 1974-1975 дешара шера деша дIачуэц е специальносташ Iомае:

Повар — образовани 10 класс, дешаш яккха еза ха — 2 шу, стипенди — 30 сом.

Промышленни товараш дохкар — образовани 8—9—10 класс. Иизза йоаца юкъера школа яьккхараша дешаш яккха еза ха — 2 шу, стипенди — 18 сом. Юкъера школа яьккхараша дешаш яккха еза ха — 1 шу, стипенди — 30 сом.

Продовольственни товараш дохкар — образовани 8—9—10 класс, дешаш яккха еза ха — 2 шу, стипенди — 18 сом. 8 класс яьккха деша боагIараша цу цхьан ханна 9 класс а йоаккхаргья. Продавеций группе дIаязбу даим город Грозне баха нах.

Контролераш-кассираш — образовани 10 класс, дешаш яккха еза ха — 1 шу, стипенди — 30 сом.

Деша доагIача хана хьачудаланза даргдац укх тайпара документаш:

1. **Образоване документ (подлинник).**
2. **Характеристика.**
3. **3х4 сантиметр бустам болаш 6 сурт.**
4. **Медицински справка (бланк училищо лу).**
5. Поварий е продовольственни товараш дохкарий группе деша боагIараша участкови лорагара справка я еза укх тIеххьарча 3 шера шоргий-кера лазар хинна ца хиларах.
6. **Паспорт е ваь ха тIайола тешал шийггара хьагойт.**

Занятеш 1 сентябре дIайолалу.

Училища адрес: г. Грозный, Киевски улица, 45. 8-ча автобусаца ва веза «Общежити» аьнна соцача кхаччалца.

Телефон: 3-58-27.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 июнь
1 ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Бераштa йола передача. 10.00 — «Зрителий письмоех оттаяь музыкальни программа». 10.30 — «Шоана, дай-нанoй». 11.00 — Босбола телевидени. Дешархошта. «Къоначар творчество». Концерт. 12.00 — «Продукце дикал лакха хилара тIехьа». Ерригсоюзни репортаж. 12.30 — «Вай Пушкин». Передаче дакъа лоац К. Симонова, М. Луконина, П. Антокольске, В. Соколова, Д. Самойлова, Б. Ахмадулина. 13.15 — СССР халкъа артиста Ю. Гуляевеи Н. Осипова цIерагIча Паччахьалкхен Академически эрсий халкъа оркестран концерт. 14.15 — «УнахцIено». Iилма-популярни программа. 14.45 — «Кагирхошта йола музыкальни сайренаш». Передача дIахьу С. Виноградова. 17.00 — Босбола телевидени. «Хьайбай дунен чу». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.50 — Оперни ашарий концерт. 19.15 — «Советий мехка бераш». «Лаха вода со» яхача телевизионни документальни фильма премьера. Фильм дIадоладалалехьа къамаьл лу писатела С. В. Михалкова. 20.10 — Босбола телевидени. А. С. Пушкин «Коломнера цIа» яхача телевизионни спектакла премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Харжа шоашта илли» яхача чехословацки эстрада артистий концерт. 22.15 — Художественни гимнастиках йола СССР чемпионат. Минскера передача. 23.00 — Кердадараш, передачай программа.

2 июнь
1 ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. «Зарядке дIаотта». 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Бераштa. «Будильник». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва». 11.00 — Босбола телевидени. «Музыкальни киоск». 11.30 — Дешархошта. «Орленок» яхача телеступе юнкораш Социалистически Къахьегама Турпалхочуьца Ленински преме лауреатаца, академикаца В. М. Глушковца вIашагIкхетар. 12.30 — Босбола телевидени. «Юртара сахьат». 13.30 — «Поднятая целина» яха художественни фильм. 3-гIа серн. 15.10 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». 15.40 — Босбола телевидени. Илли оал Г. Великановас. 16.10 — Футболах дола дунен халкъашта юкъера вIашагIкхетар. Болгари—Англи Болгарера трансляци. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Кинонихъберий клуб». 19.15 — Босбола телевидени. Йоккха московски регата. 19.30 — «Киевски бIаьсти» яхача искусства шоллагIча Ерригсоюзни фестивала концерт. Киевера передача. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Киевски бIаьсти» яхача искусства шоллагIча Ерригсоюзни фестивала концерта дIахододар. 22.40 — Кердадараш, передачай программа.

РАДИО

1 июнь

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш, хаоттамах лаьца 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 13.00 — «Массаза хилба малх» яха радиокомпозици (гIалгIай меттала). 13.20 — «Машар массанена эш» яха концерт-композици (гIалгIай меттала). 14.00 — «ЦIе сийгаш». Пионераштеи дешархоштеи йола передача (гIалгIай меттала). 14.15 — «Керттера дар — доттагIал» яха корреспонденци. (нохчий меттала). 14.30 — Творчески кагирхой балхах лаьца. ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретара А. Митрофенова къамаьл (эрсий меттала). 14.55 — Ашараш. 15.00 — Москва. 15.15 — «ДоттагIлен гастролешца» (эрсий меттала). 16.00 — «Хьехамаши вахари» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.20 — КПСС 24-ча съезда решенеш — вахаре! «Пятилетка хьалхле лелаераш» (гIалгIай меттала). 16.30 — Хоржамашкара хоржамашка. Статистически управлене начальника заместитела А. Толубанова беседа (эрсий меттала). 16.45 — «Бераш ираз долаш хилара» Яздархочун Х. Осмиева беседа (гIалгIай меттала).

2 июнь

7.10 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Шоана дукхаеза ашараш. 12.30 — Социалистически ярхье хьалхле лелаечарна дола концерт (нохчий меттала). 13.10 — «Дина гIулакхаш гучадоахаш дола мугIараш» яха передача (нохчий меттала). 13.30 — «Атеист» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 13.50 — Нохч-гIалгIай сакъердаме иллеш (нохчий меттала). 15.15 — «Школера атеистически болх» (нохчий меттала). 15.30 — Советски композиторий произведенеш (эрсий меттала). 16.00 — «Атеисташ болаш хьалхкув уж» (эрсий меттала). 16.15 — «Дени-шейха тоабен цунах доала зулам» яха А. Саламова беседа. 16.30 — «Динах юкедисача хIамашца — лкра къовсам» КПСС Советски райкома секретара З. Такаева къамаьл (нохчий меттала). 16.45 — Ашараш. 18.30 — «Атеистически дувцараши юморескаши» яха передача (гIалгIай меттала).

Июнь бетта хаоттам

Июнь бетта юкъера температура Нохч-ГIалгIай АССР-е 17 градусагара 22 градусага кхоачаш хул. Эггара дукхагIа лакхъелча 37 градусага а эггара дукхагIа лохъелча 1—3 градусага а кхача тарлу. Йоагчаш хул: шаьрача ядача районашка 60—80 миллиметр, ломашкахьарча районашка 100—150 миллиметр.

Укх шера СССР Гидрометцентро беаа хоамагIа, Кавказа малхбоалехьарча даькъа тIа юкъера температура 20—22 градус хургйолаш я. Хьалхарча шин кIирагIа фегара температура бийсашка 14—19, деношка 25—30 градус, бетта тIеххьарча шин кIирагIа бийсашка 12—17, деношка 24—28 градус йолаш хургья. Юкъ юкъе ди а къувкъаш догIаш делхаргда хьалхарча ткъаь дийнахьа, кхоалагIча итт дийнахьа кIезиг-дукха морхаш а йолаш, екъа латтаргья ха. Бетта керте боарамга кхоачаш хила тарлу йоачаш. Хьалхарча ткъаь дийнахьа малхбузехьара секунде 4—8 метр чIоагIа, кхоалагIча итт дийнахьа гIийло, бе-беча оагIорахьара хьекхаргба мух.

• • •

Тахан республике гIоллеи Грознеи кIезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоаваш, малхбузехьара мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 23—27. Грозне 24—26 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоххама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувл шинарен, ареи, шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 4931.